

Administrimi te Dhenave dhe Mjetet GjeoInformatike

TEMA 4: DATABAZAT

Ioannis N. Faraslis
Universiteti Thesalise – Greqi

Prof. Elvin Toromani
Universiteti Bujqesor i Tiranes

Ç'FARË ËSHTË NJË DATABAZË?

Një databazë është një koleksion i informacionit të organizuar, zakonisht si një grup listash të lidhura me hyrje të ngjashme.

Të dhënat shpesh organizohen në mënyrë që të jenë lehtësisht të arritshme. p.sh. E ngajshme me një Libër telefoni.

Kush përdor Databazat ?

- Qeveria: Të dhënat e regjistrimit të popullsisë, regjistrat e taksave, etj
- Sektori privat: Bankat, agjencitë e sondazheve të opinionit, etj
- Policia: rekorde kriminale, etj.....

Sistemet e Menaxhimit te Databases?

Një Sistem i Menaxhimit të Databazës, ose **DBMS**, është një aplikacion kompjuterik që ju lejon të punoni me bazat e të dhënave në një kompjuter.

Një Sistem i Menaxhimit të Databazës ka funksionet e mëposhtme:

- ✓ Krijon / Fshinë / Modifikon tabelat.
- ✓ Merrni të dhëna nga tabelat (duke iu përgjigjur pyetjeve).
- ✓ Krijoni raporte: (p.sh., një listë e fushave të specifikuara të rekordeve, grafikëve).

Operacionet me Sistemet e Menaxhimit te Databases

Nje Sistem i Menaxhimit te Databases bazohet ne operacionet e meposhtme:

- ✓ Projektimi: Së pari duhet të krijohet baza e të dhënave.
- ✓ Futja e të dhënave: Së dyti, të gjitha të dhënat duhet të futen në bazën e të dhënave.
- ✓ Pyetjet: Pyetjet mund të bëhen në lidhje me të dhënat

Sistemet me te njohura te Menaxhimit te Databases

- ✓ Oracle
- ✓ MySQL
- ✓ Microsoft SQL Server
- ✓ PostgreSQL
- ✓ MongoDB
- ✓ IBM Db2
- ✓ Elasticsearch
- ✓ Redis
- ✓ Microsoft Access
- ✓ Cassandra
- ✓ SQLite

Burimi: <https://db-engines.com/en/ranking>

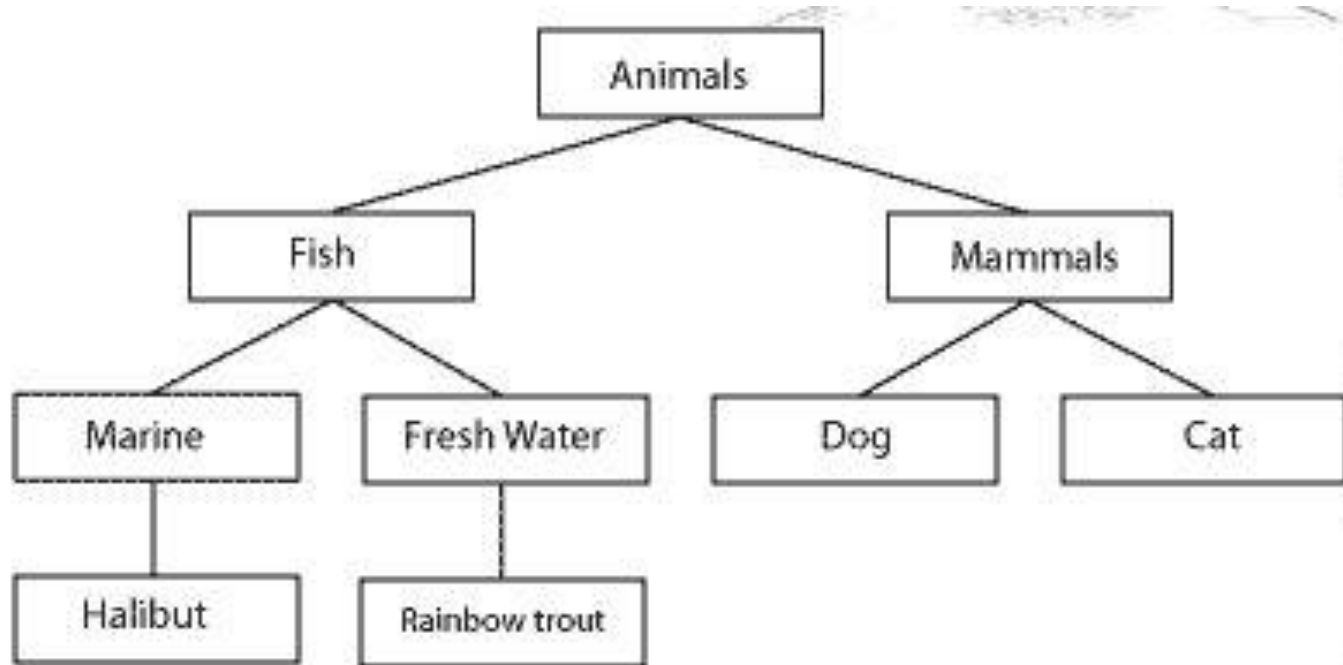
Tipet e Modeleve te Sistemeve te Menaxhimit te Databases

Sistemet e Menaxhimit te Databases perdorin 4 metoda themelore te organizimit te informacionit:

- Hierarkike
- Rrjeti
- Relacionale - RDBMS
- Te orientuara tek Objekti- OODBMS

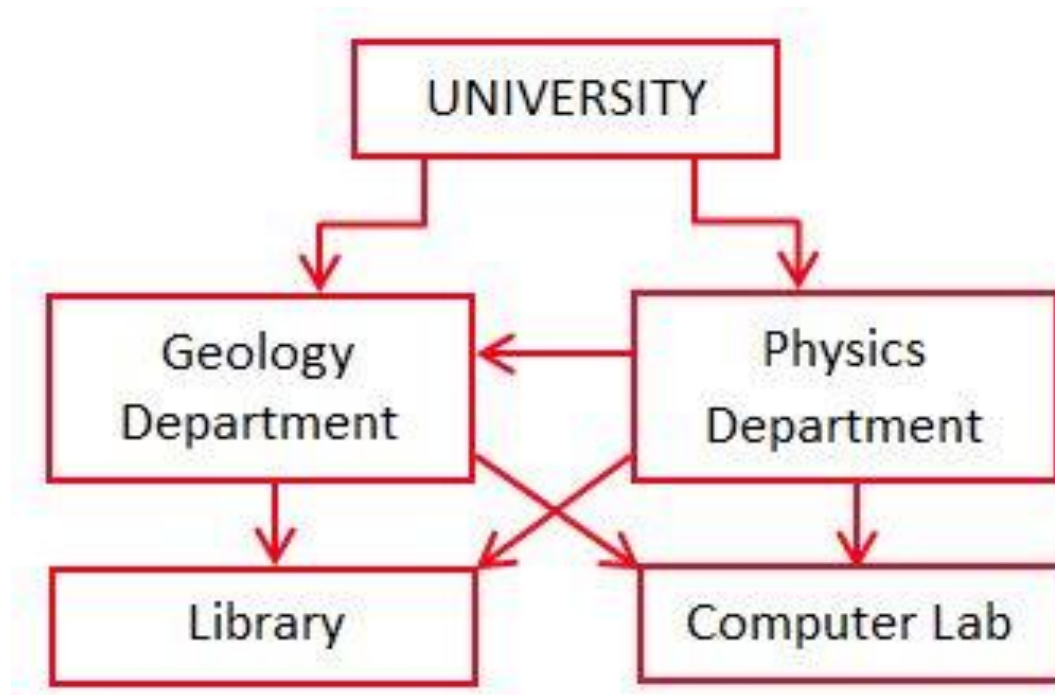
Modeli Hierarkik i Databazes

- ✓ Të dhënat janë të organizuara nga lart-poshtë.
- ✓ Degëzimi prind-fëmijë
- ✓ Mirë për klasifikimin e bimëve dhe kafshëve.
- ✓ Përsëritet në regjistrime.
- ✓ Avantazhi: lehtë për t'u kërkuar sepse struktura është e përcaktuar aq mirë dhe e lehtë për t'u zgjeruar.

Modeli i Rrjetit te Databases

- Një anëtar mund të ketë shumë pronarë
- Regjistrimet ose skedarët e shumë anëtarëve janë të lidhur me skedarë të shumtë të pronarëve dhe anasjelltas.
- Shmang dublikimin
- Struktura e bazës së të dhënave mund të bëhet shumë komplekse

Modeli Relacional i Databases:

Subjekti, atributet dhe çelesat

- ✓ Subjekti: Një entitet është një objekt që ekziston dhe dallohet nga të tjerët (p.sh. Makina, Shtëpia, rrugët, lumenjtë, impianti, etj.).
- ✓ Atributi: Karakteristikat përshkruese të zotëruara nga të gjithë anëtarët e një grupi entiteti. Karakteristikë e një entiteti (p.sh. lloji i rrugës, popullsia për njesi administrative).
- ✓ Çelësi primar: Një çelës që identifikoi në mënyrë unike entitetin

Të dhënat ruhen në formën e **tabelave**, duke përdorur rreshta dhe kolona.

Tabelat përmbajnë të dhëna dhe përcaktohen nga: rreshtat (ose *regjistrimet*), dhe kolonat (ose *atributet*) të referuara si fusha.

Modeli Relacional

Rrjeshtat perfaqsojne entitetin e te dhenave // Kolonat perfaqsojne atributet

Atributet (fushat)

Fusha kryesore

NAME_0	ID_1	NAME_1	TYPE_1	ENGTYPE_1	VARNAME_1	Population 2016
Albania	1	Berat	Qark Region	County		133.691
Albania	2	Dibër	Qark Region	County	Dibra Dibrë	127.317
Albania	3	Durrës	Qark Region	County	Durresi Durrsi D...	282.514
Albania	4	Elbasan	Qark Region	County		285.714
Albania	5	Fier	Qark Region	County		303.808
Albania	6	Gjirokastrë	Qark Region	County	Gjinokastër Argi...	66.979
Albania	7	Korçë	Qark Region	County	Coriza Corizza K...	215.871
Albania	8	Kukës	Qark Region	County	Kosova Kosovo	80.428
Albania	9	Lezhë	Qark Region	County	Alessio Lezha	129.638
Albania	10	Shkodër	Qark Region	County	Escútari Shkodr...	209.047
Albania	11	Tiranë	Qark Region	County	Tiran Tirana	852.671
Albania	12	Vlorë	Qark Region	County	Vlona Vlora Vlo...	188.415

Entitetet
(regjistrimet)

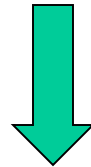
SISTEMI I MENAXHIMIT TE DATABAZES

Software per te krijuar, mirembajtur dhe aksesuar databazen

- ✓ të dhënat ruhen si regjistrime të renditura ose rreshta të vlerave të attributeve (njihen me emrin tuples).
- ✓ çele si primar
- ✓ bashkim relacional
- ✓ perfaqsim grafik i entiteteve dhe attributeve.

Gjeografik - SMDB

SMDB ne nje Kompjuter

Software

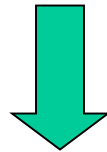
Mbështet hyrjen-daljen e të dhënave në bazën e të dhënave

Databaza Gjeografike

Baza e të dhënave gjeografike (= gjeohapsinore) - *tërësia e attributeve në një fushe të veçantë për një zonë të caktuar gjeografike*

Të dhënat janë të lidhura me një sistem kordinativ që përshkruan pozicionin e tyre

Shembull: Harta

Subjekte me Referencë të veçantë: Rrugët-Lumenjtë-Përdorimi i Tokës

Atributet e Entiteteve : Tipi i rrugeve,lumenjve etj.....

Lidhja midis tyre: Distanca e rruges nga siperfaqet e kultivuara. ¹³

Nje tablele atributesh e GIS

Atributet (Fushat)

Regjistrimet

	NOMOI_ ▾	NOMOI_ID	CODNAT	NAME	CODNOM	POP91	CODE	
0	2	1	33	N. EBROY	71	143752	71	4
1	3	4	106	N. SERRVN	62	192828	62	3
2	4	6	103	N. KILKIS	57	81710	57	2
3	5	7	0	NULL	NULL	0	0	4
4	6	9	104	N. PELLAS	59	138761	59	2
5	7	10	102	N. UESSALONIK...	54	946864	54	3
6	8	11	0	NULL	NULL	0	0	1
7	9	14	0	NULL	NULL	0	0	2
8	10	16	94	N. FLVRINAS	63	53147	63	1
9	11	17	0	NULL	NULL	0	0	5
10	12	18	0	NULL	NULL	0	0	1
11	13	19	0	NULL	NULL	0	0	6
12	14	20	0	NULL	NULL	0	0	3
13	15	21	0	NULL	NULL	0	0	5
14	16	22	94	N. FLVRINAS	63	500	63	6
15	17	23	34	N. KABALAS	55	0	55	3
16	18	24	0	NULL	NULL	0	0	1
17	19	25	92	N. KASTORIAS	56	52685	56	1
18	20	26	0	NULL	NULL	0	0	1

Struktura e Bazes se te Dhenave te GIS

A/A	Emri	Tipi	Gjatesia	Saktesia	Pershkrimi
1	Siperfaqja	Numerik	13	2	Siperfaqja
2	Perimetri	Numerik	13	6	Perimetri
3	Emri	Karakterik	20		Emri
4	Kodi nominativ	Karakterik	5		Kodi
5	POP 2020	Numerik	10		Popullsia

Modeli Relacional & GIS

Bashkon 2 tabelat

Çelesi
kryesor

ALB_adm1 :: Features Total: 12, Filtered: 12, Selected: 0

	ID_0	ISO	NAME_1	ID_1	NAME_1	TYPE_1	ENGTYPE_1
1	4	ALB	Albania	1	Berat	Qark Region	County
2	4	ALB	Albania	2	Dibër	Qark Region	County
3	4	ALB	Albania	3	Durrës	Qark Region	County
4	4	ALB	Albania	4	Elbasan	Qark Region	County
5	4	ALB	Albania	5	Fier	Qark Region	County
6	4	ALB	Albania	6	Gjirokastrë	Qark Region	County
7	4	ALB	Albania	7	Korçë	Qark Region	County
8	4	ALB	Albania	8	Kukës	Qark Region	County
9	4	ALB	Albania	9	Lezhë	Qark Region	County
10	4	ALB	Albania	10	Shkodër	Qark Region	County
11	4	ALB	Albania	11	Tiranë	Qark Region	County
12	4	ALB	Albania	12	Vlorë	Qark Region	County

pop2016_v2 :: Features Total: 12, Filtered: 12, Selected: 0

	code	Perfectures	POP2016	Age0-14	Age15-64	Age65	M0-14	M15-64
1	1	Berat	133.691	24.571	91.533	17.587	12.826	47.007
2	2	Dibër	127.317	26.476	85.339	15.502	13.944	44.846
3	3	Durrës	282.514	51.271	193.550	37.693	26.715	99.441
4	4	Elbasan	285.714	54.449	193.689	37.576	28.264	98.984
5	5	Fier	303.808	56.056	208.286	39.466	29.378	107.859
6	6	Gjirokastrë	66.979	11.538	46.406	9.035	6.059	23.487
7	7	Korçë	215.871	40.134	149.017	26.720	21.048	75.422
8	8	Kukës	80.428	16.990	53.040	10.398	8.935	27.279
9	9	Lezhë	129.638	24.275	87.772	17.591	12.642	45.062
10	10	Shkodër	209.047	38.386	144.081	26.580	19.849	71.708
11	11	Tiranë	852.671	150.531	592.091	110.049	78.023	293.181
12	12	Vlorë	100.415	22.102	121.501	24.721	15.000	55.075

GIS lidh te dhenat **atribute** dhe **hapsinore**

- **Te dhenat Atribut**

- Skedari i sheshte ose SMDB
- Lidhjet
- Tabela tipologjise

- **Te dhenat e Hartes**

- Skedari i pikave
- Skedari i vijave
- Skedari i siperfaqeve
- Tipi tipologjive

Sistemi i menaxhimit të bazës së të dhënave i orientuar tek objektet

Është një sistem i administrimit të bazës së të dhënave (DBMS) që mbështet **modelimin** dhe **krijimin e të dhënave si objekte**.

Sistemi i menaxhimit të bazës së të dhënave i orientuar tek objektet:

Mbështet **klasat** e objekteve dhe **trashëgiminë** e vetive të klasave dhe **metodat** sipas nënklasave dhe objektet e tyre.

Ju faleminderit per vemendjen

QGIS Databaze: Krijimi fushave te reja

Qëllimi i punes se laboratorit aktual është krijimi i fushave të reja për formimin e shtresave. Si të shtoni të dhëna të reja të attributeve dhe të krijoni informacione të reja.

Shembulli 1: Llogarisni gjatësinë e rrjetit rrugor kryesor

Llogaritni gjatësinë totale të rrjetit rrugor Shqiptar.

Krijoni një kolonë të re që përbëhet nga gjatësia (në metra) për çdo poli-linje (rrugë).

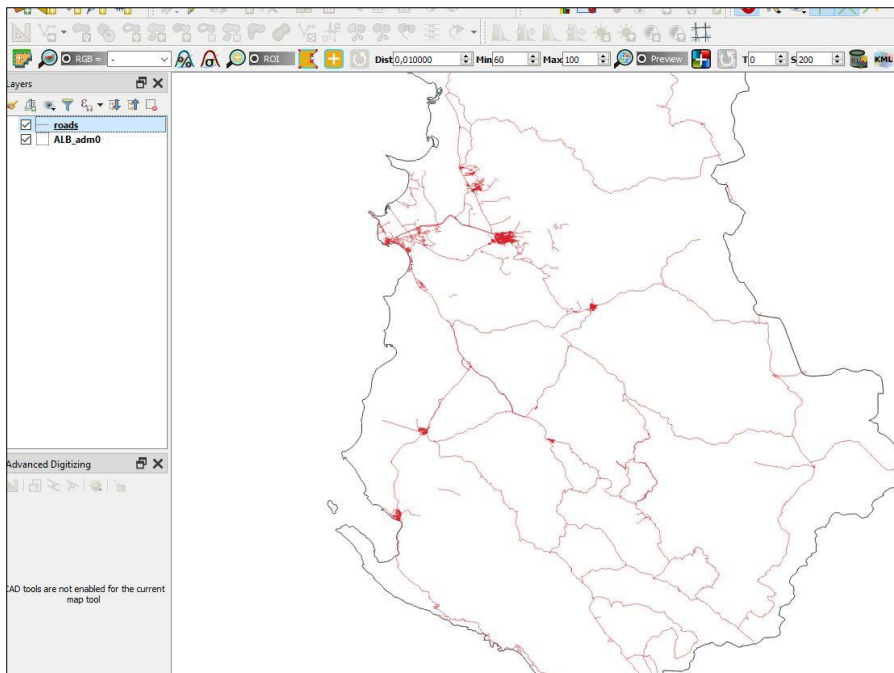
Krijoni një kolonë të re që përbëhet nga gjatësia, në Km, për çdo poli-linjë.

Te dhenat e nevojshme per perdorim: “roads.shp” & “Alb_adm0.shp” (kufijte kombetare).

1° Hapi

Hapni QGIS dhe shtoni 2 shtresa te shapefile: “roads.shp” & “Alb_adm0.shp”

Nga Menuja: **Layer – Add Layer – Add Vector Layer**

2° Hapi

Krijoni nje fushe te re te quajtur “Gjatesia/Length”

- Klikoni me te djathten ne layerin “roads.shp” dhe zgjidhni opsionin “Open Attribute Table”
- Zgjidhni ikonën “Open field calculator”

roads :: Features Total: 3038, Filtered: 3038, Selected: 0

	osm_id	name	ref	type	
1	30449186			secondary	0
2	30452765			tertiary	0
3	30452881			secondary	0
4	30452882			tertiary	0
5	30448837			primary	0
6	30449025			primary	0
7	30449084			secondary	0
8	30449096			residential	0
9	30453139			residential	0
10	30453186			track	0

- Krijoni nje fushe te re te quajtur: “Gjatesia/length” & llogarisni gjatesine e seciles poli-linje.

Output file name: Length

Output field type: real

Output field length: 10 and precision 3

Ne menun e funksioneve "Gjeometri/ Geometry", zgjidhni funksionin “\$length”, i cili llogarit gjatesite e te gjitha poli-linjave.

Field Calculator

☐ Only update 0 selected features

☒ **Create a new field** ☐ **Update existing field**

☐ Create virtual field

Output field name:

Output field type:

Output field length: Precision:

Expression **Function Editor**

Output preview: 210.72371148726842

You are editing information on this layer but the layer is currently not in edit mode. If you click the layer, it will automatically be turned on.

Search:

- > Arrays
- > Color
- > Conditionals
- > Conversions
- > Date and Time
- > Fields and Values
- > Files and Paths
- > Fuzzy Matching
- > General
- > **Geometry**
  - angle_at_ver...
  - \$area
  - area
  - azimuth
  - boundary
  - bounds
  - bounds_hai

Returns the length of the line segment. If the length of the line segment is less than the distance unit setting, the current project distance unit setting is used. If the ellipsoid has been set, the calculated length is returned. If no ellipsoid is set, the calculated length is returned.

\$length

- \$length

- Nje fushe e re eshte shtuar ne databaze e quajtur "Gjatesia/Length"

Zgjidhni ikonën "**disk**" për të ruajtur editimet e bera dhe kliko ikonën e "**Toggle Editing mode**"

Features Total: 3038, Filtered: 3038, Selected: 0

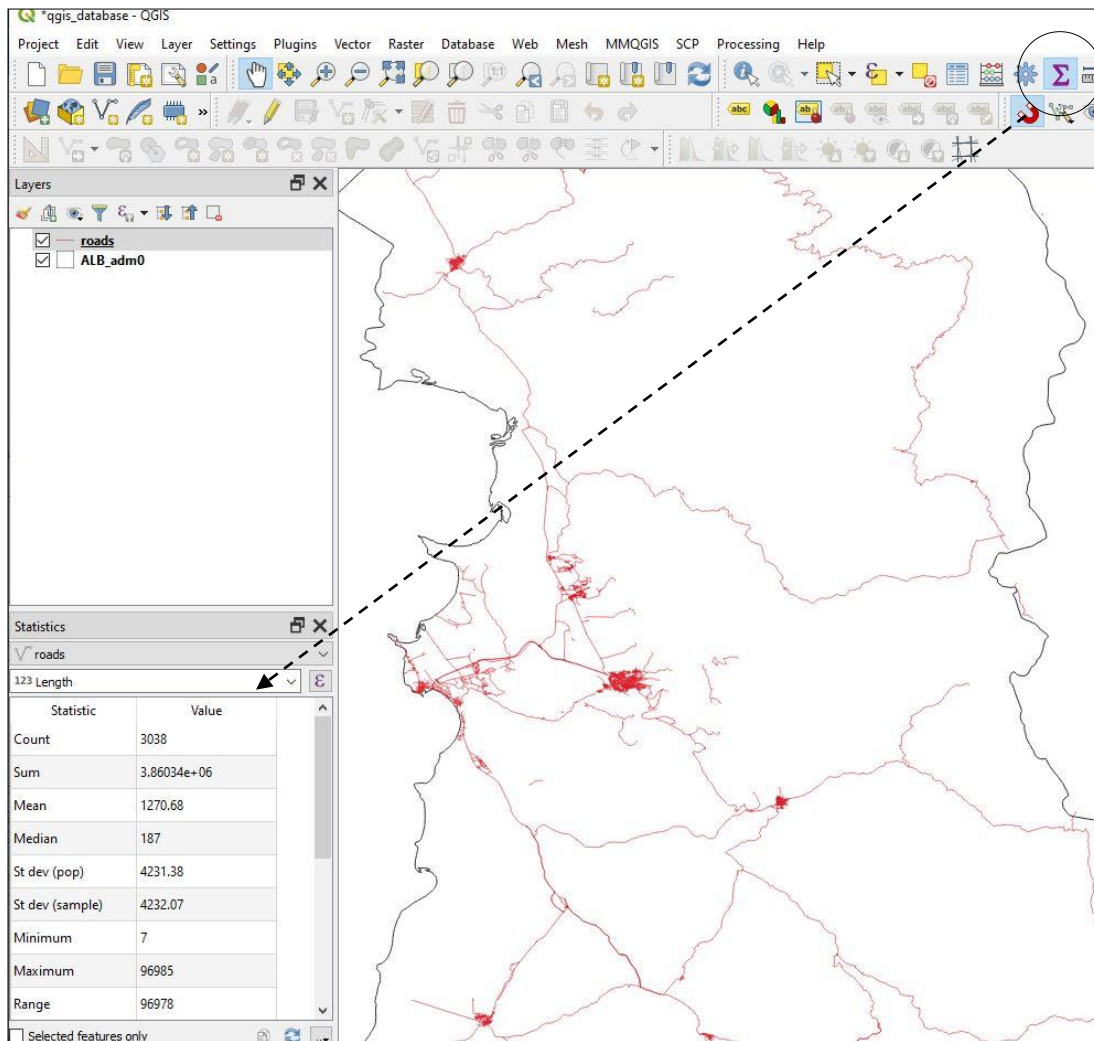
Save Edits
Toggle Editing mode

	osm_id	name	ref	type	oneway	maxspeed	Length
1	3192357			unclassified	0	0	211
2	3192359			unclassified	0	0	263
3	3192360			unsurfaced	0	0	220
4	3192361			secondary	0	0	651
5	3192363			residential	0	0	323
6	3192368			unclassified	0	0	183
7	3192369			unclassified	0	0	358
8	3192370		SH4	primary	0	0	3166
9	3192372			residential	0	0	196
10	3192373			residential	0	0	88
11	3192374			primary	0	0	949
12	3192375			footway	0	0	47
13	3192379			secondary	0	0	520
14	3192380			residential	0	0	347
15	3192381			residential	0	0	177
16	3192382			residential	0	0	141
17	3192383			unclassified	0	0	180
18	3192386			primary	0	0	3851
19	3192387			tertiary	0	0	425
20	3192388			unclassified	0	0	532
21	3192389	Bulevardi Zhan ...		primary	0	0	4250
22	3192390			residential	0	0	72

3° Hapi

Llogarisni gjatesisne totale te Rrjetit kryesor rrugor ne Shqiperi

- Zgjidhni layerin “roads.shp”
- Zgjidhni ikonën “Show statistical summary”
- Ne menune e statistikave zgjidhni layerin “roads.shp” dhe fushen “Gjatesi/Length”

Së fundmi, gjatësia totale e rrjetit rrugor primar është rreth 3860 Km (vlera e shumës në statistikë është në metra e cila duke u pjestuar me 1000 jep gjatesine ne Km.

4° Hapi: Krijoni një kolonë të re që përbëhet nga gjatësia e secilës polil-injë në Km

- Kliko me te djathten tek “roads.shp” layer dhe zgjidh opsionin “Open Attribute Table”
- Zgjidhni ikonën “Open field calculator”
- Shtoni emrin e ri ne fushe:
- Output field type: **real** Output field name
- Nga funksioni “Fields and values” zgjidhni Gjatesine/ Length.
- Futni formulën: $Gjatesi(Length)/1000$
- Kliko OK

Field Calculator

☐ Only update 0 selected features

☒ **Create a new field** ☐ **Update existing field**

☐ Create virtual field

Output field name:

Output field type:

Output field length: Precision:

Expression ☒ Function Editor

Expression: `"Length" / 1000`

Output preview: 0.211

Fields and Values

- Conversions
- Date and Time
- Fields and Values
  - NULL
  - 123 osm_id
  - abc name
  - abc ref
  - abc type
  - 123 oneway
  - 123 maxspeed
  - 123 **Length**
- Files and Paths
- Fuzzy Matching
- General
- Geometry
- Map Layers

group field

Double-click to add field name to expression string. Right-click on field name to open context menu sample value loading options.

Values:

You are editing information on this layer but the layer is currently not in edit mode. If you click OK, edit mode will automatically be turned on.

Ne fund ju do te perfitoni nje kolone te re “LengthKm”, e cila permban gjatesine e poli-
linjave ne Km.

name	ref	type	oneway	maxspeed	Length	LengthKm
		residential	0	0	399	0,399
		secondary	0	0	400	0,400
		residential	0	0	400	0,400
		residential	0	0	401	0,401
		tertiary	0	0	401	0,401
		secondary	0	0	401	0,401
		residential	0	0	401	0,401
		residential	0	0	401	0,401

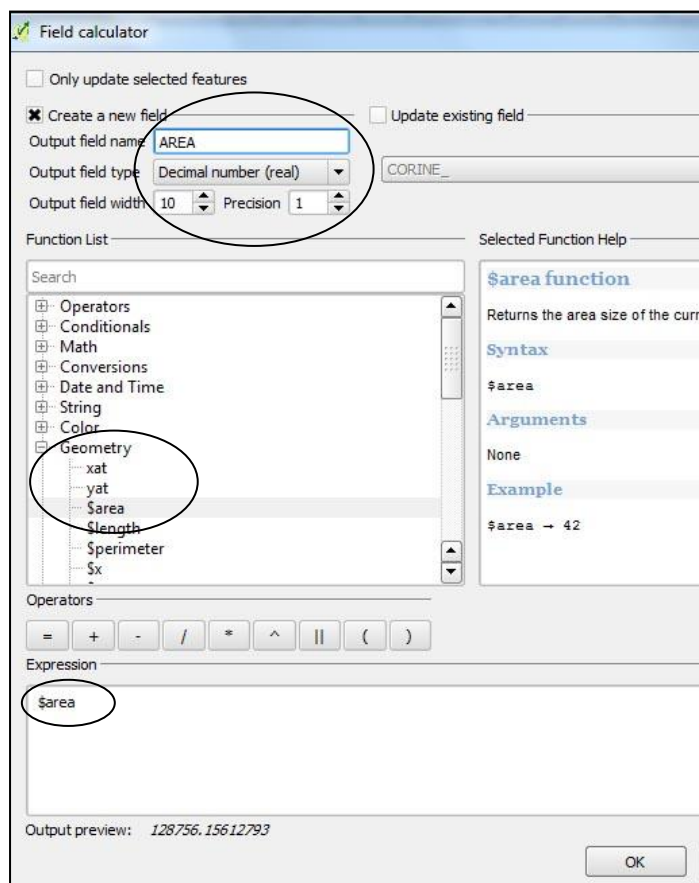

Shembull

- Krijno kufijte e qyteteteve Korca – Dishnica – Bulgareni, duke perdorur harten tematike **“Korca_modified.tif”**.
- Llogarisni siperfaqen e secilit nga keto qendra banimi ne m²

Te dhenat ne dispozicion: “Korca_modified.tif”

Sygjerim: *Perdorni funksionin \$area me qellim qe te llogarisni siperfaqen e poligoneve.*

QGIS Databaze: Bashkimi i tabelave

Objektivi i punes se laboratorit është menaxhimi i të dhënave tabelare në QGIS. Studentet e masterit do të mësojnë se si të bashkohen tabelat ekzistuese duke krijuar informacion të ri hapësinor.

Shembulli 1: Bashkimi i tabelave të të dhënave të popullsisë me shtresën e kufijve administrative

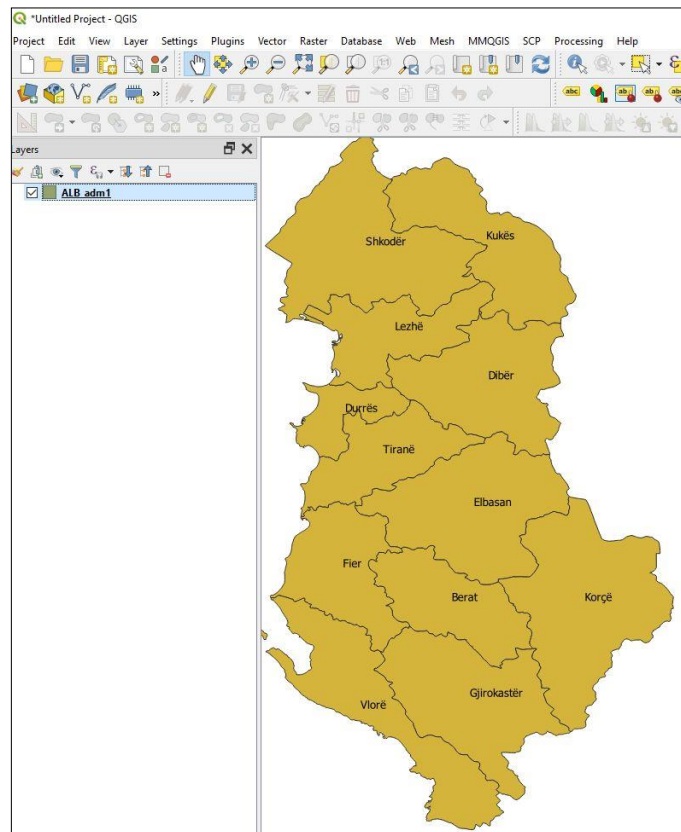
Ne kete shembull do te bashkohen te dhenat e censusit te popullsisë me kufijte administrative ne nivel rajonal. Ne fund, rajonet do te klasifikohen sipas popullsisë ne 3 grupe: **0-200000**, **200001-350000**, **> 350000** banore.

Te dhenat e vlefshme: “ALB_adm1.shp” (rajonet ne Shqiperi) & “Popullsia e Shqiperise 2016_rajonet / **Albanian_population2016_region.xlsx**” (Censusi i popullsisë, 2016)

1° Hapi

Hap QGIS dhe shto shtresën shapefile: “ALB_adm1.shp”

Nga Menuja: **Layer – Add Layer – Add Vector Layer**

2° Hapi: Importo databazen e popullsisë së Shqipërisë sipas censurit të 2016 “**Albanian_population2016_region.xlsx**” në QGIS.

Konvertoje databazen “Albanian_population2016_region.xlsx” në një format të lexueshëm nga QGIS (**pop2016.txt**).

- Ruaj file “Albanian_population2016_region.xlsx” në formatin tekst (txt): **Save as....(text Tab delimited)**. Jepi emrin “**pop2016.txt**”.
- Importo file “pop2016.txt” në QGIS nga menuja: **Layer – Add Layer – Add delimited text layer**.
- Në tabelën e emrit të file zgjidh “pop2016.txt” dhe kliko butonin **ADD**.

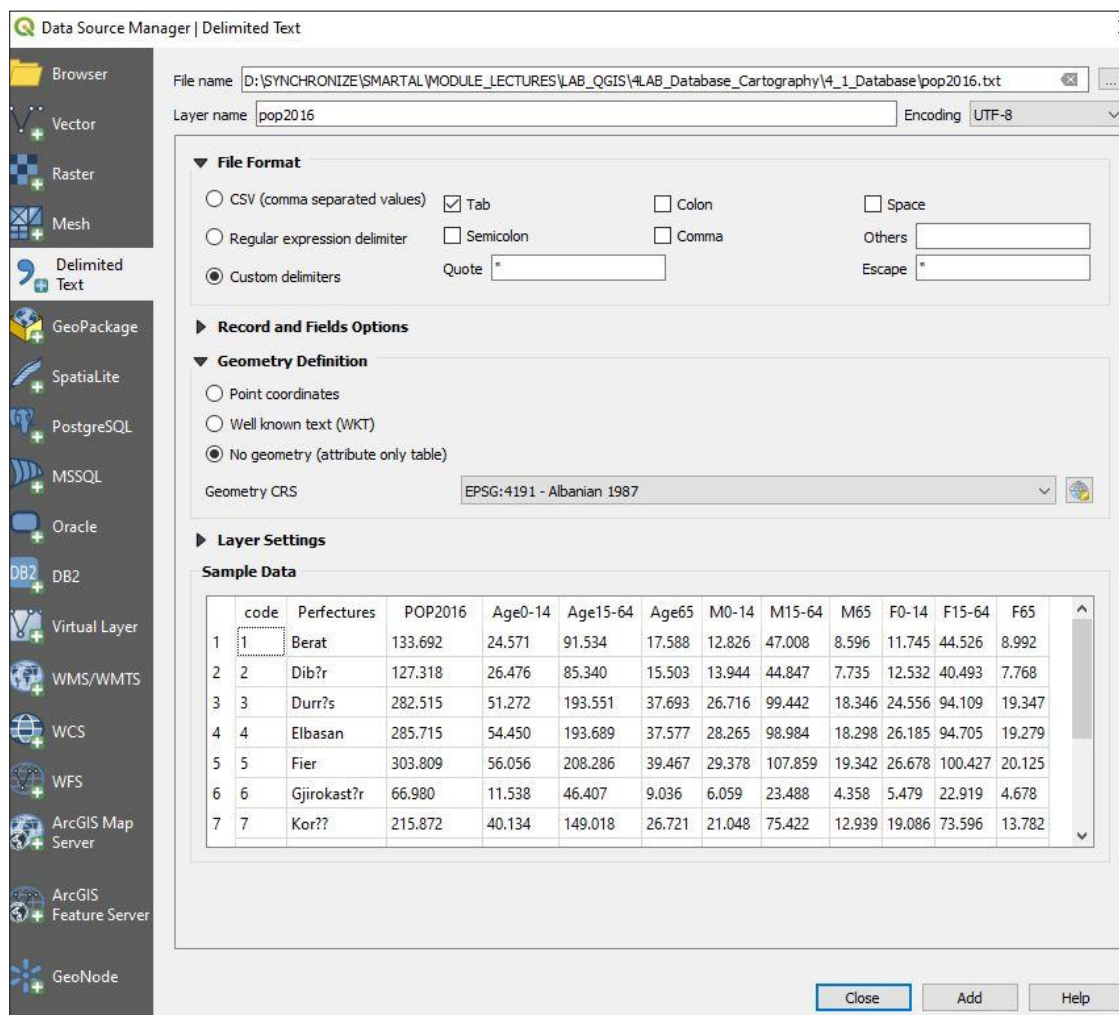
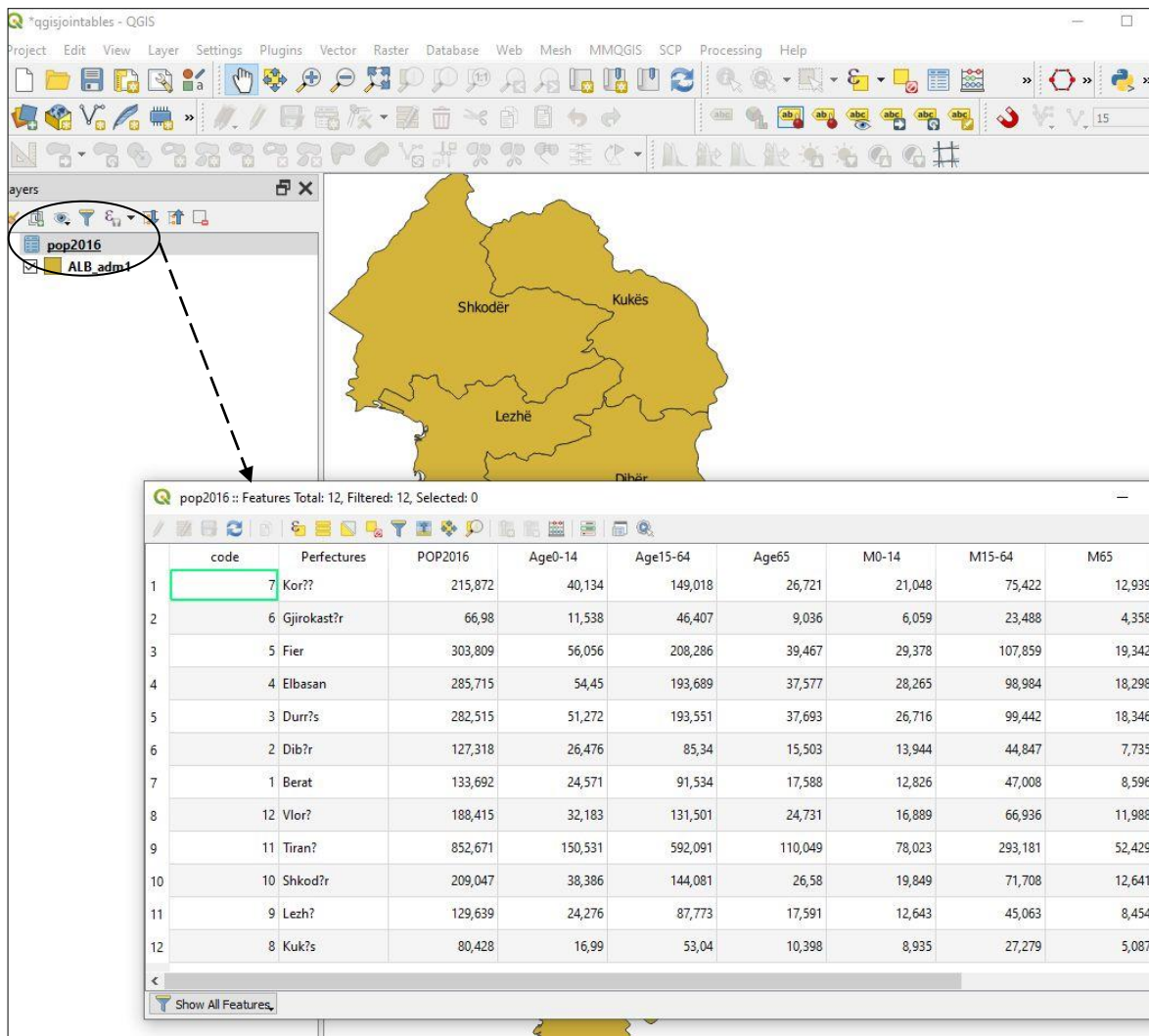

Tabela “pop2016.txt” dhe shtresa “ALB_adm1.shp” jane ne QGS

3° Hapi: Bashkimi i tabelës së popullsisë “pop2016.txt.” me tabelën e attributeve të kufijve administrative të rajoneve (ALB_adm1.bdf)

- Te dy tabelat duhet të kenë një fushë të përbashkët kyçe. Emërtoni secilin rajon që të përfaqësohet me një kod unik.
- Te dy fushat janë “Code” për “pop2016” dhe “ID_1” për “ALB_adm1.shp” respektivisht.

pop2016 :: Features Total: 12, Filtered: 12, Selected: 0

code	Perfektures	POP2016	Age0-14	Age15-64	Age65	M0-14	M15-64	M65
1	Berat	133,692	24,571	91,534	17,588	12,826	47,008	
2	Dibër	127,318	26,476	85,34	15,503	13,944	44,847	
3	Durrës	282,515	51,272	193,551	37,693	26,716	99,442	1
4	Elbasan	285,715	54,45	193,689	37,577	28,265	98,984	1
5	Fier	303,809	56,056	208,286	39,467	29,378	107,859	1
6	Gjirokastrë	66,98	11,538	46,407	9,036	6,059	23,488	
7	Korçë	215,872	40,134	149,018	26,721	21,048	75,422	1
8	Kukës	80,428	16,99	53,04	10,398	8,935	27,279	
9	Lezhë		24,276	87,773	17,591	12,643	45,063	
10	Shkodër		38,386	144,081	26,58	19,849	71,708	1
11	Tiranë	852,671	150,531	592,091	110,049	78,023	293,181	5
12	Vlorë	188,415	32,183	131,501	24,731	16,889	66,936	1

Fushat kryesore

ALB_adm1 :: Features Total: 12, Filtered: 12, Selected: 0

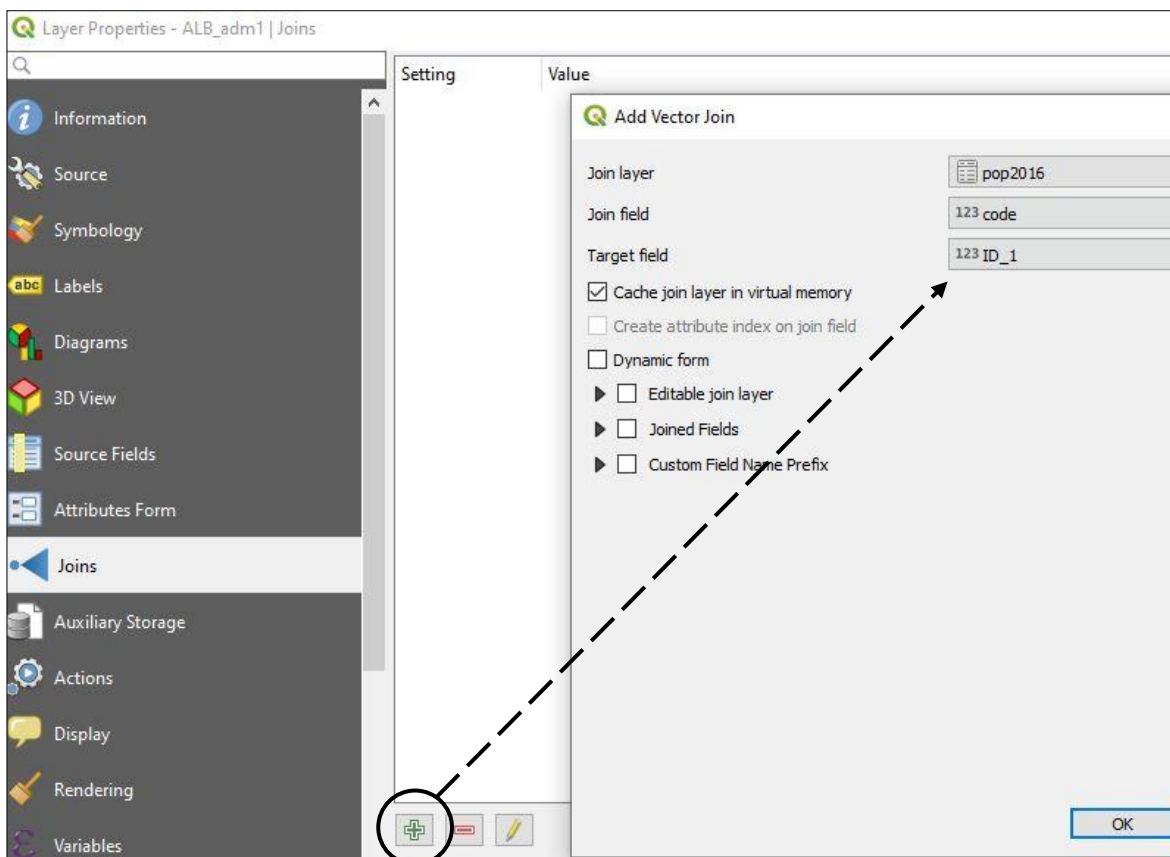
ID_0	ISO	NAME_0	ID_1	NAME_1	TYPE_1	ENGTYPE_1	VL_NAME_1	VARNAME_1
1	4 ALB	Albania	1 Berat	Qark Region	County			
2	4 ALB	Albania	2 Dibrë	Qark Region	County			Dibra Dibrë
3	4 ALB	Albania	3 Durrës	Qark Region	County			Durres Durrës Dur...
4	4 ALB	Albania	4 Elbasan	Qark Region	County			
5	4 ALB	Albania	5 Fier	Qark Region	County			
6	4 ALB	Albania	6 Gjirokastrë	Qark Region	County			Gjinokastër Argir...
7	4 ALB	Albania	7 Korçë	Qark Region	County			Coriza Corizza Ko...
8	4 ALB	Albania	8 Kukës	Qark Region	County			Kosova Kosovo
9	4 ALB	Albania	9 Lezhë	Qark Region	County			Alessio Lezha
10	4 ALB	Albania	10 Shkodër	Qark Region	County			Escútari Shkodra ...
11	4 ALB	Albania	11 Tiranë	Qark Region	County			Tiran Tirana
12	4 ALB	Albania	12 Vlorë	Qark Region	County			Vlona Vlora Vlonë...

- Bashkojini te 2 tableta duke perdorur fushat kryesore:

Klikoni me te djathten tek layeri “ALB_adm1.shp”.

Zgjidh: **Properties... Joins.**

Kliko shto nje bashkim te ri dhe zgjidh shtresen qe do bashkohet (**pop2016**) – fusha (**code**) dhe fusha Target (**ID_1**). Kliko OK.

- Kliko me te djathten tek layer “ALB_adm1.shp layer”.
- Zgjidh “Open Attribute Table”.
- Tabela “pop2016.txt”eshte bashkuar me databazen.

total: 12, Filtered: 12, Selected: 0

NAME_0	ID_1	NAME_1	TYPE_1	ENGTYPE_1	VL_NAME_1	RNAME_1	pop2016_Perfectur	pop2016_POP2016	pop2016_Age0-14	pop2016_Age15-64	pop2016_Age65+
Albania	1	Berat	QarkjRegion	County		Berat	Berat	133,692	24,571	91,534	
Albania	2	Dibër	QarkjRegion	County		Dibr...	Dib?r	127,318	26,476	85,34	
Albania	3	Durrës	QarkjRegion	County		Durr...	Durr?s	282,515	51,272	193,551	
Albania	4	Elbasan	QarkjRegion	County		Elbasan	Elbasan	285,715	54,45	193,689	
Albania	5	Fier	QarkjRegion	County		Fier	Fier	303,809	56,056	208,286	
Albania	6	Gjirokastrë	QarkjRegion	County		Gjin...	Gjirokastr?r	66,98	11,538	46,407	

3° Hapi: Klasifikoni popullsine e rajoneve ne 3 klasa (0-200000, 200001-350000, > 350000 banore)

- Klikoni me te djathten tek layer “ALB_adm1.shp”

- Zgjidh Properties...
- Zgjidh Symbology – Graduated
- Kolona: pop2016
- Klasifiko: Classes 3

Kliko 2 here tek vlerat dhe rregullo kufirin e poshtem dhe te siperm te vlerave sipas klasave te percaktuara paraprakisht (**0-200000, 200000-350000, > 350000 banore**)

The screenshot shows the QGIS Symbology Properties dialog for a layer named 'ALB_adm1'. The dialog is set to the 'Graduated' method. The column selected is '123 pop2016_v2_POP2016'. The legend format is '%1 - %2'. The method is 'Color'. The color ramp is a sequential color ramp. The 'Classes' tab is selected, showing a table with three classes. A 'Classify' button is highlighted. An 'Enter Class Bounds' dialog is open, showing the lower and upper values for the first class.

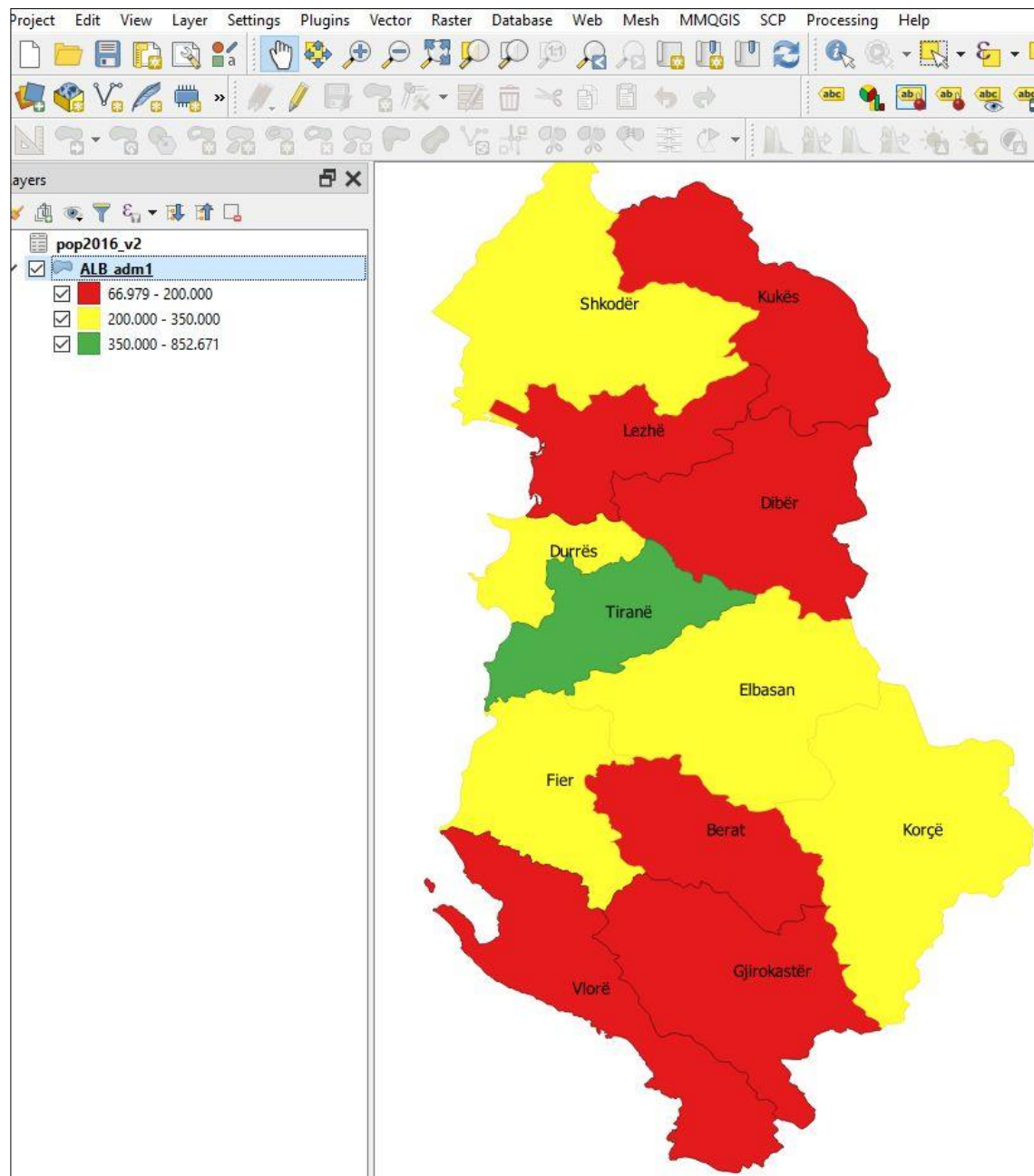
Symbol	Values	Legend
66.979,00 - 200.000,00	66.979 - 200.000	
200.000,00 - 350.000,00	200.000 - 350.000	
350.000,00 - 852.671,00	350.000 - 852.671	

Enter Class Bounds dialog:

Lower value: 66.979,00
Upper value: 200.000,00

Më në fund, është krijuar një hartë tematike me tre klasa të popullsisë, në nivel rajonal.

Ushtrim

- Krijoni një hartë tematike rreth dendësisë së popullsisë për km katrorë të secilit rajon

Administrimi i te Dhenave dhe Mjetet GjeoInformatike

5: Hartat – Hartografimi Tematik

Ioannis N. Faraslis

Universiteti i Thesalise - Greqi

Ç'fare eshte nje Harte ?

- ✓ Eshtë nje perfaqsim i vizatuar / printuar i Tokës.
- ✓ Eshtë një model dy-dimensional ose në shkallë të rrafshët të sipërfaqes së tokës.
- ✓ Eshtë një pamje e përgjithësuar e një zone, zakonisht disa pjesë të sipërfaqes së Tokës, siç shihet nga lart në një madhësi shumë të reduktuar.
- ✓ Vizualizimi i informacionit gjeografik dhe gjeoreferencimi bëhet përmes hartave.

Cila është tipari kryesor i një harte?

Informacioni vizual dhe numerik

Kartografia

- Kartografia është disiplina që merret me konceptimin, prodhimin, shpërndarjen dhe studimin e hartave. Kartografia është i gjithë procesi i hartëzimit. (Shoqata Ndërkombëtare Hartografike <https://icaci.org/mission/>).
- Kartografia konsiderohet si shkenca e përgatitjes së të gjitha llojeve të hartave dhe diagrameve dhe përfshin çdo operacion nga studimi origjinal deri tek printimi përfundimtar i hartave (Kombet e Bashkuara 1949).
- Është Shkenca dhe Arti i Bërjes së Hartave.
- Një person që bën harta quhet hartograf.

Qellimi i Hartave

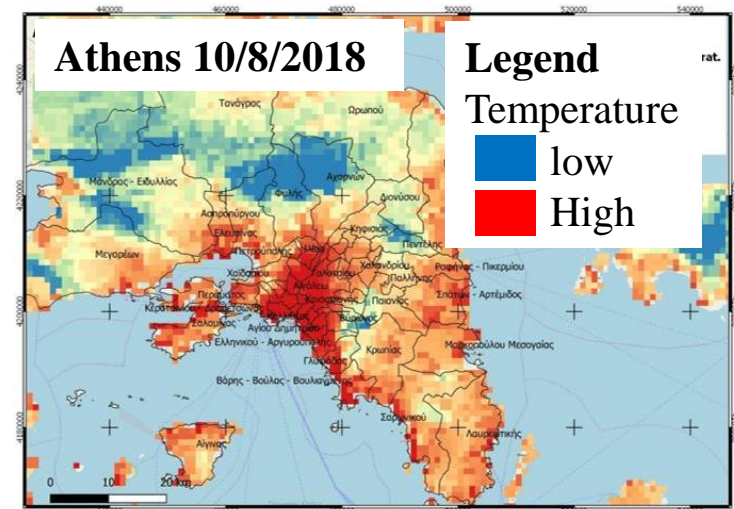
Perse i perdorim Hartat ?

- ✓ Gjetja e pozicionit te vendodhjes se stacioneve
- ✓ Per matjen e distancave - zonat
- ✓ Vizualizimi i të dhënave te gjeoreferencuara
- ✓ Për të treguar një fenomen ose proces qe nuk mund ta shohim me sy
- ✓ Për të treguar marrëdhëniet hapësinore
- ✓ Kuptoni evolucionin e fenomeneve hapësinore

Tipet e Hartave

Dy tipe kryesore te Hartave

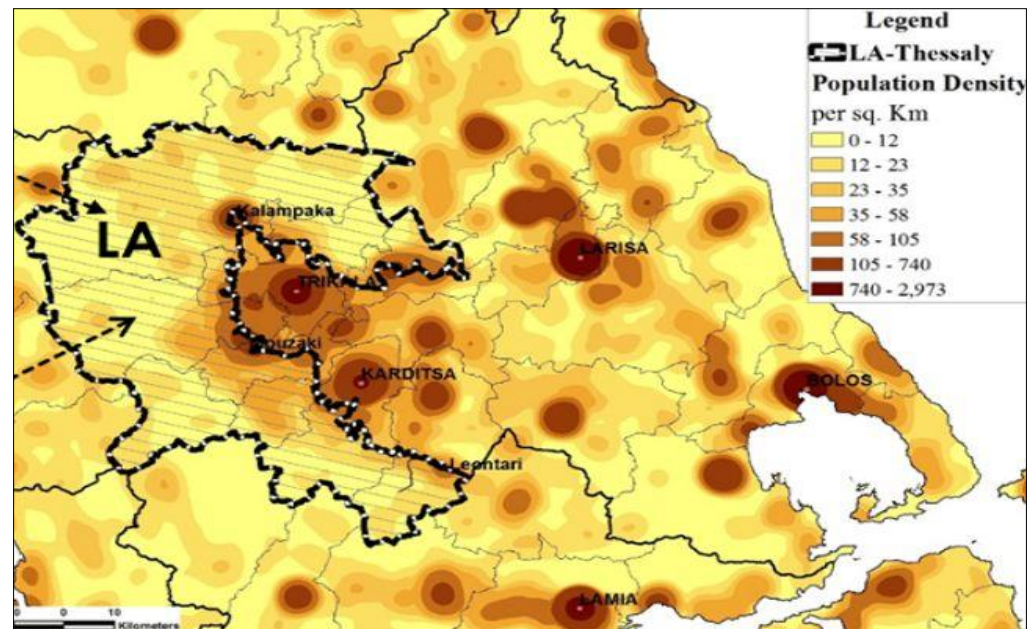
- **Hartat Reference** **te Pergjithshme**: Jane harta te cilat e vene theksin ne vendodhjen : Kufijte per Rajonet-trupat ujore-hartat e rrugeve.
- **Hartat Tematike**: janë krijuar për të treguar një temë të veçantë (llojin e informacionit) që shoqërohet me zona të caktuara: llojet e bimësisë, popullsinë, temperaturën, etj.

Hartat Tematike

- Një hartë tematike tregon të dhëna te gjeoreferencuara, numerike ose karaktere, sipas ngjyrave ose simboleve. Këto të dhëna referohen si temë.
- Lloje të ndryshme të hartave tematike, të dobishme për të treguar lloje të ndryshme të variablave tematikë (aspektet fizike, sociale, politike, kulturore, sociologjike, ekonomike, bujqësore, etj aspektet e një rajoni.

Faktoret qe Ndikojne ne Pergatitjen e Hartes

Beresit e hartave duhet te kuptojne:

- ✓ Objektivi i hartës: Mesazhi.
- ✓ Personat që mund të përdorin hartën: Publiku.
- ✓ Ku do të përdoret harta?
- ✓ Të dhënat që do të shfaqen në hartë (informacioni i disponueshëm). Të dhëna të disponueshme për përbërjen.
- ✓ Cilat burime janë në dispozicion: Koha - pajisjet?
- ✓ Cila është shkalla e hartës? Niveli i detajeve.
- ✓ Formatimi përfundimtar i produktit (i printuar ose dixhital)

Parimet ne Pergatitjen e Hartave

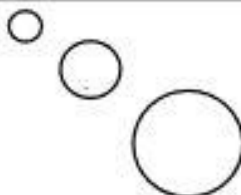

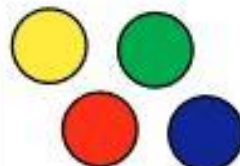
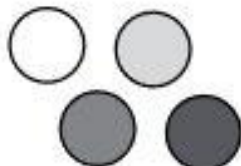

- ✓ Lexueshmëria: Lehtësisht te lexueshme dhe te kuptueshme (simbolet)
- ✓ Kontrasti vizual: Kontrasti i vijës / ngjyrës
- ✓ Figura-terreni: Figura e ndarjes dhe sfondi i hartës
- ✓ Struktura hierarkike: Veçoni karakteristika kuptimplote për të portretizuar shembuj
- ✓ Balanca: Zonat e etiketimit, simbolet e pikave, titujt etj.

Simbolet ne Harta

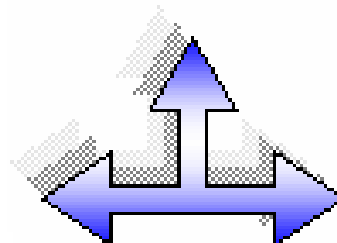
- Simbolet janë një kod në vend të tekstit.
- Tri lloje simbolesh: pika, vija, zona.
- Variablat Grafike te Simboleve: forma, madhësia, orientimi, modeli, ngjyra, vlera

.

Variablat grafike per simbolet

	Size	Shape	Pattern	Hue	Value
Point					
Line					
Area					

Orientation

Ç'fare perfaqsojne ngjyrat ne nje harte?

Rregullat kryesore:

- ✓ Vijat blu/ format: përfaqësojnë tiparet e ujit, të tilla si përrenjtë dhe liqenet
- ✓ Kafe: vijat e izoipseve
- ✓ E zezë: ndërtesa të veçanta, hekurudha, objekte të tjera të bëra nga njeriu.
- ✓ Gjelber: Siperfaqet pyjore
- ✓ Kuqe: Shtresa e transportit, Ndërtesat
- ✓ E verdhe: Siperfaqet bujqesore te kultivuara

Simbolet ne forme pike

➤ Pikat Cilesore

- Tregojne ose pershkruajne Vendodhjen

➤ Pikat Sasiore

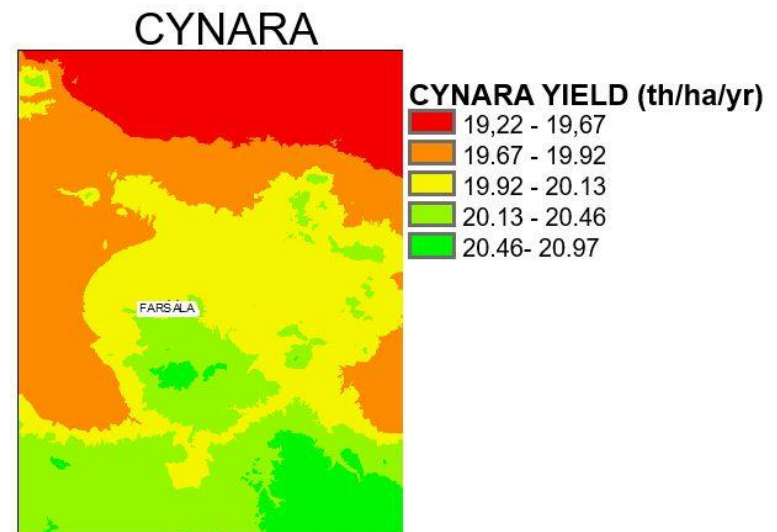
- Tregojne nje shperndarje
- Tregojne nje vlere (simbole te shkallezuara)

Simbolet ne forme vijash

- Nje dimensionale
- Me shume te marre si te mirëqenë (kufijte, rruget)
- Vijat e izoipseve bashkojne vlera me altitude te njejte

Simbolet per sipërfaqet

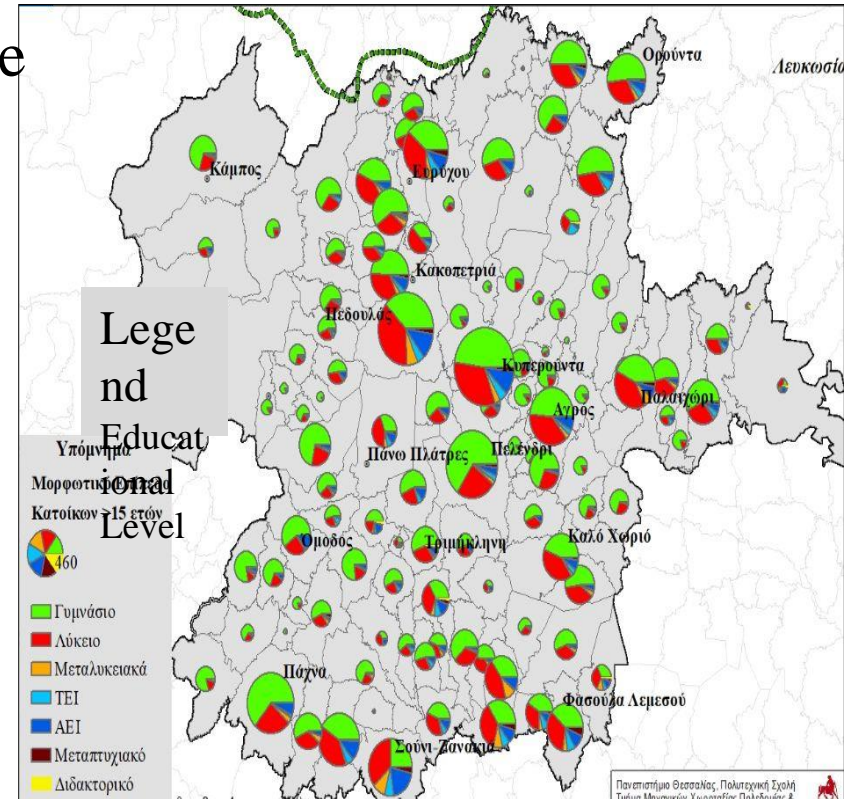
- Secili territor ose rajon ka nje vlere.
- Dallimet ne natyre.
- Dallimet ne vlera.
  - Hartat qe tregojne intervale vlerash me ngjyra te ndryshme.
  - Zakonisht, te erretat tregojne vlerat me te medha.
- Kartogramet shtrembërojnë zonën për të treguar vlerën.

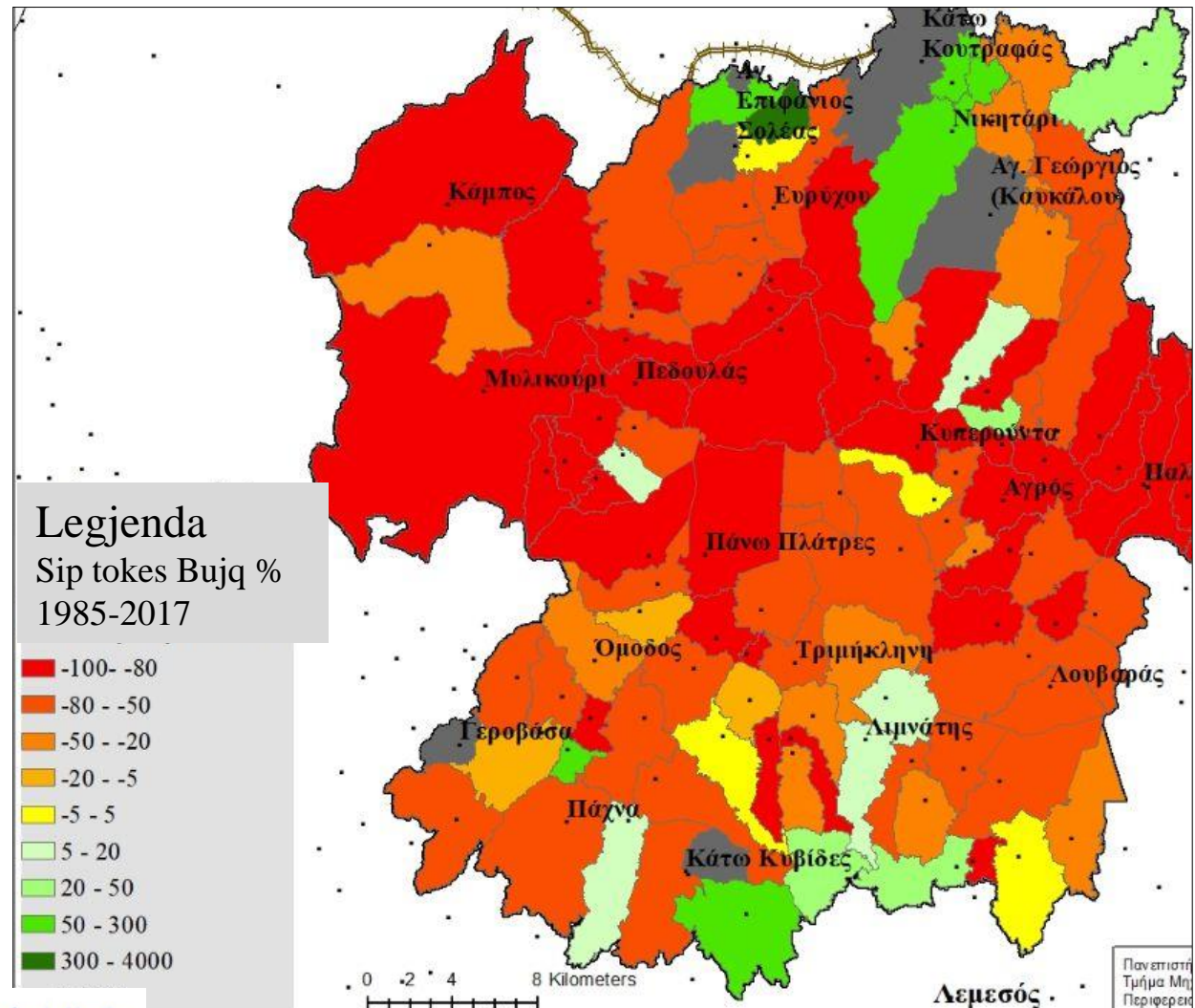
Tipet me te zakonshme te hartave tematike

- ✓ Hartat me ngjyra qe shprehin intervale
- ✓ Harta te densitetit te pikave
- ✓ Hartat e simboleve proporcionale
- ✓ Hartat me tabela
- ✓ Harta me rrjet, hartat e nxehtesise
- ✓ Kartogramat

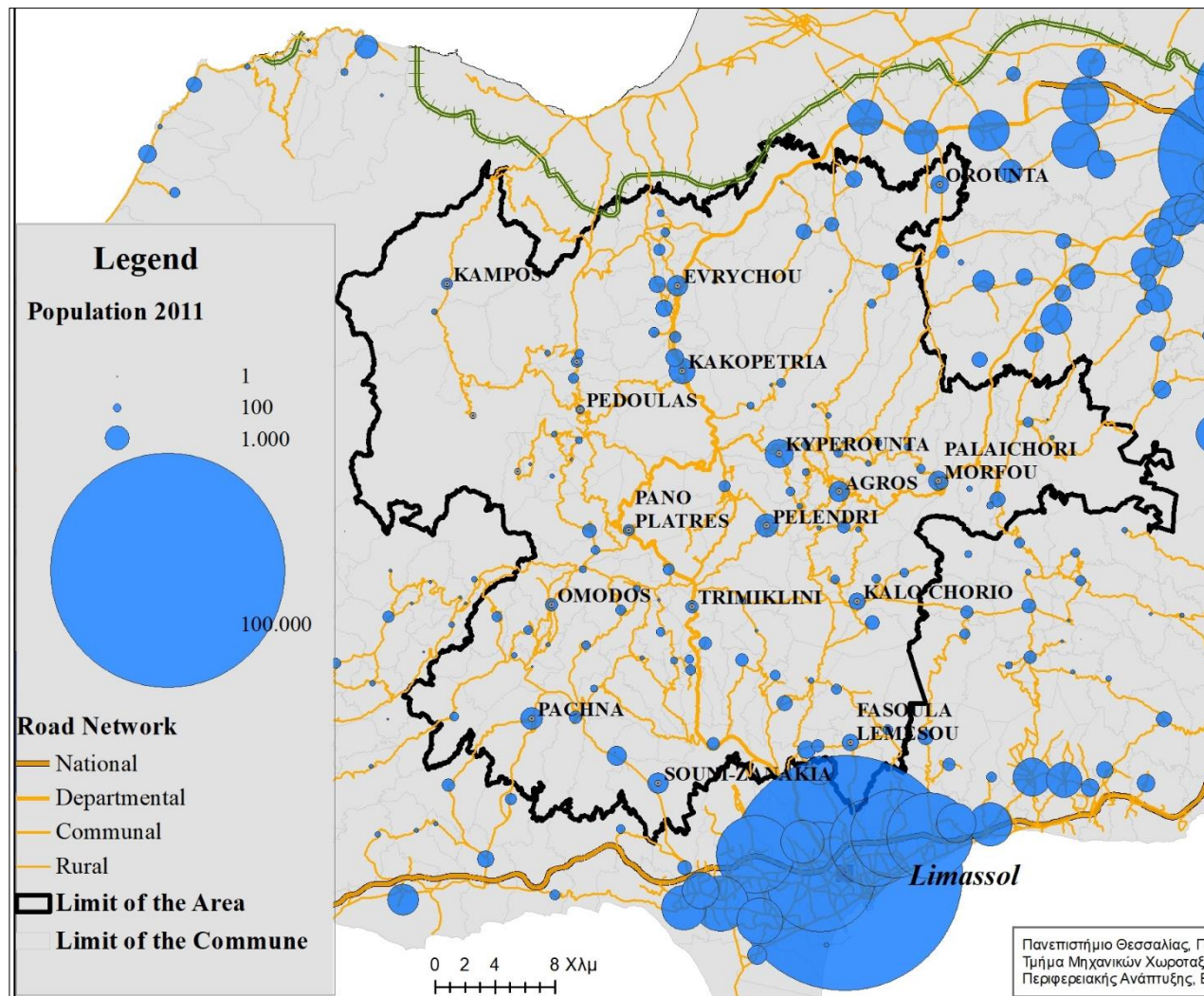

Hartat me Ngjyra dhe vlera ne intervale

- ✓ Tregojne variacionet mbi rajonet diskrete.

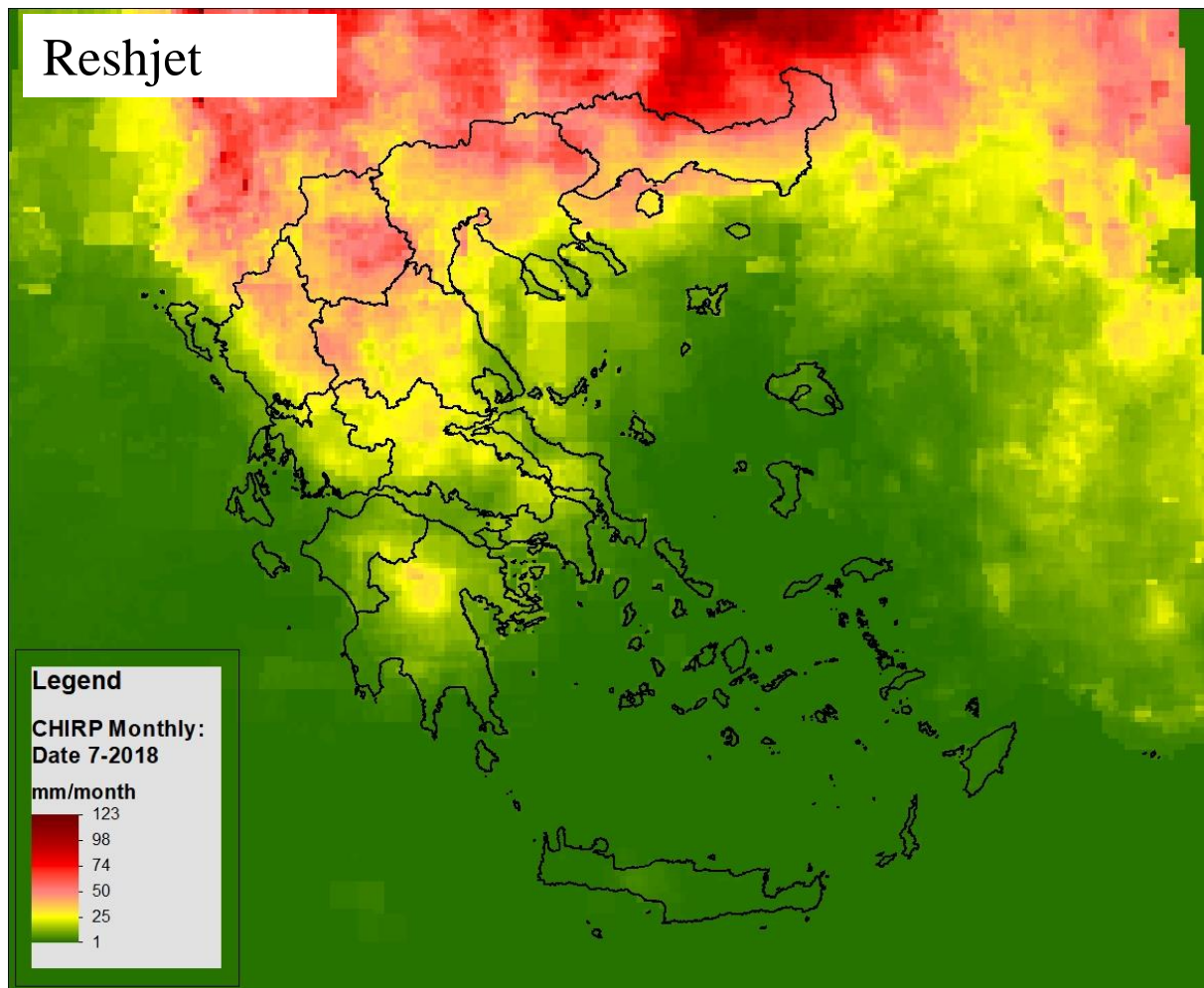
Hartat e Simboleve Proporcionale

Hartat e Nxehthesise/Reshjeve

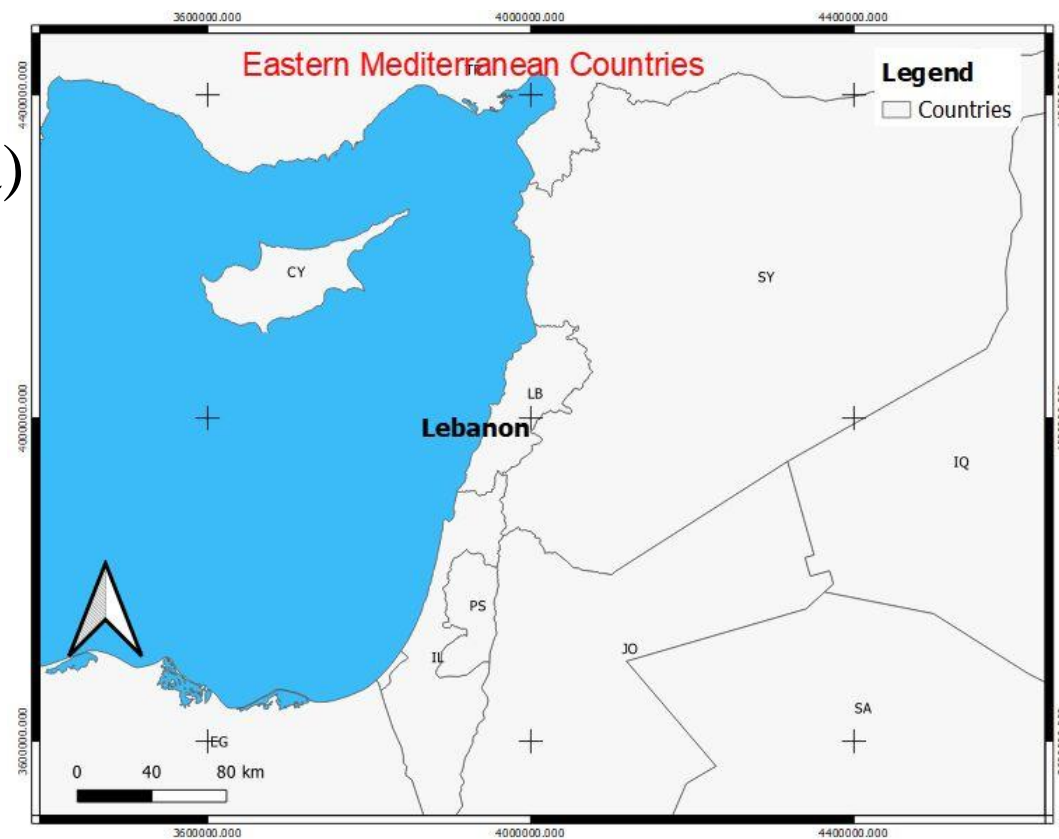
- Qellimi eshte te paraqesin me mire volumin e ngjarjeve/vendodhjeve

Përbërja e hartës

Pjeset kryesore të një harte:

- ✓ Titulli dhe nëntitulli
- ✓ Zona e hartografuar(figura)
- ✓ Rrjetet gjeografike
- ✓ Legjenda
- ✓ Shkallë
- ✓ Treguesi drejtimit
- ✓ Inf Bibliografike.

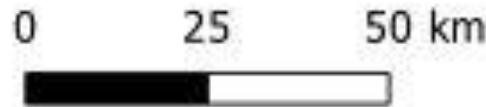
Shkalla

- Tregon sasinë e reduktimit që ka ndodhur në hartë.
- Shkalla është një fraksion.
- Zonë më e madhe e mbuluar do të thotë emërues më i madh. Një hartë në shkallë të gjerë mbulon një zonë të vogël.
- Mund të jete në 3 forma
  - Shkalla e Barit ose Shkalla Grafike
  - Fraksioni i Perfaqsimi (1:50,000)

Shkalla Grafike

Raporti i distancës në hartë me distancën në tokë.

Grafik:

- ✓ Qëndron i njëjtë edhe kur fotokopjohet
- ✓ Mund të mos jetë e drejtë për të gjithë hartën

Shkalla Grafike

Shkalla ne forme bari është formati i preferuar për përfshirjen në një hartë tematike.

- Ngjan me një vizore që mund të përdoret lehtësisht për të matur distancat në hartë.
- Mbetet e vërtetë kur një hartë zgjerohet ose zvogëlohet (por fraksionet përfaqësuese dhe shkallët verbale nuk mbeten te njejte).

Shkalla ne forme Raporti

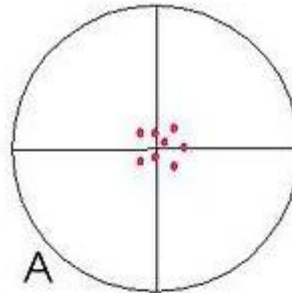
Fraksioni i Perfaqesimit ose Raporti:

1:5,000 - 1: 50,000

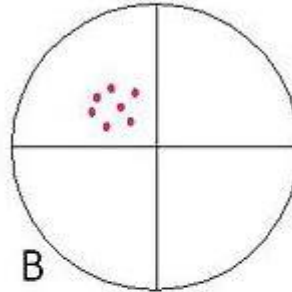
- ✓ Njësitë nuk kanë rëndësi
- ✓ Mund te ndryshoje nese fotokopjohet

Saktësia – Preçizioni

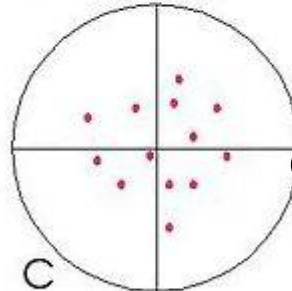
- ✓ Saktësia pozicionale: Është shkalla në të cilën informacioni në hartë përputhet me vlerat në botën reale.
- ✓ Preçizioni: referon sa i saktë është përshkrimi i të dhënave.
- ✓ Gabimi përfshin vlerësimin e mungesës së precizionit të të dhënave dhe pasaktësive të tyre.

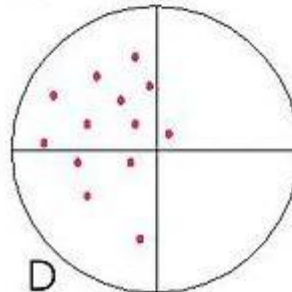
A është preçize dhe e sakte

B është preçize, por jo e sakte

C është e sakte, por jo preçize

D është as e sakte as preçize

Saktesia e Hartes

Një rregull i përgjithshëm:

- ✓ Shumëzimi i distnaces midis 2 pikave me shkallën e hartës na jep distancën përkatëse te pikave në tokë.

Shkalla hartes	Dist harte/ dist toke
1: 2500	1 cm harte = 25 m ne toke
1:5000	1 cm ne harte = 50m ne toke
1:10,000	1 cm ne harte = 100m ne toke
1:50,000	1 cm ne harte = 500m ne toke
1:100,000	1 cm ne harte = 1000m ne toke
1:250,000	1 cm ne harte = 2500 m ne toke
1:1 000 000	1 cm ne harte = 10000 m ne toke

Ushtrim

Gjeni saktësinë e hartave (në metra) për shkallët e mëposhtme:

1: 25,000

1: 80,000

1:150,000

1:500,000

1: 2,000,000

REFERENCAT

- ✓ Huisman, O., & de By, R. A., 2009. Principles of geographic information systems: an introductory textbook. (ITC Educational Textbook Series; Vol. 1). Enschede: International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation (p.440-490).
- ✓ Steve Ramroop, 1998. Appropriate Selection of Cartographic Symbols in a GIS Environment.
- ✓ Environmental Systems Research Institute, Inc, 1996. Introduction to Map Design. p.19.

Linku

- ✓ <https://www.slideshare.net/khilarajchouhan/cartographic-map-design>

QGIS: Krijimi i Hartave

Hartoni një hartë tematike me përmasat A4 dhe si imazh jpg ose pdf.

Qëllimi i ushtrimit të sotëm praktik është krijimi i një harte duke përdorur shtresa të ndryshme (vektor ose raster). Shkalla, Legjenda, titulli, etj do të futen.

Shembull: Krijoni një hartë që ilustron kufirin shqiptar, qytetet kryesore dhe rrjetin primar rrugor.

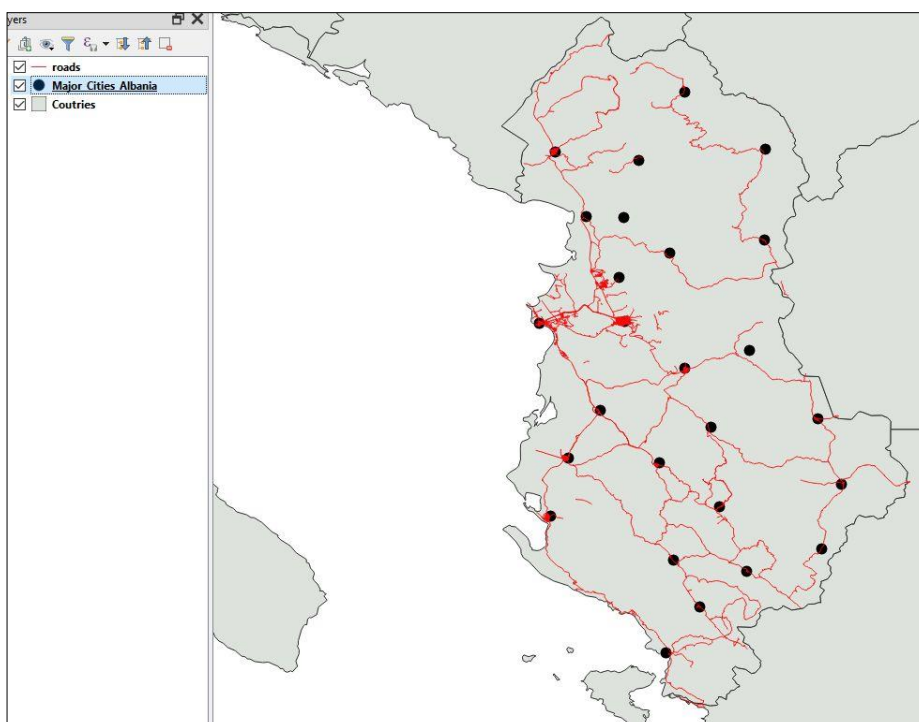
Te dhënat e vlefshme: “roads.shp”, “Major_Cities_Albania.shp” & “Countries.shp”

1° Hapi

Futja e shtresave ne GIS.

Hap QGIS dhe shtro 3 shapefile layers: “roads.shp”, “Major_Cities_Albania.shp” & “Countries.shp”.

Nga Menuja: **Layer – Add Layer – Add Vector Layer** dhe me pas zgjidhni 3 shtresat e mesiperme “roads.shp”, “Major_Cities_Albania.shp” & “Countries.shp”.

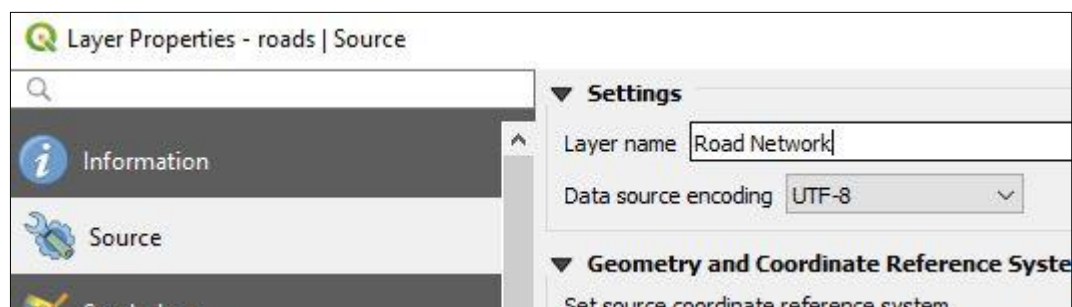

- ✓ Ndryshoni ngjyren-madhesine e layerave: Ne secilen layer: **Kliko me te djathten – Properties dhe Symbology.**

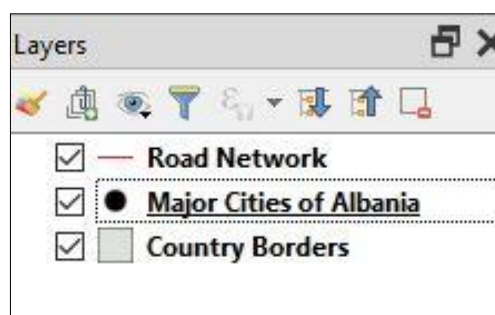
2° Hapi

Ndryshimi emrit te layers.

- ✓ Kliko me te djathten ne shtresen “roads” – **Properties – Source.** Ndryshoni emrin ne **“Road Network”**

- ✓ Beje kete edhe per te dy shtresat(layers) e tjera siç ilustruhet me poshte:

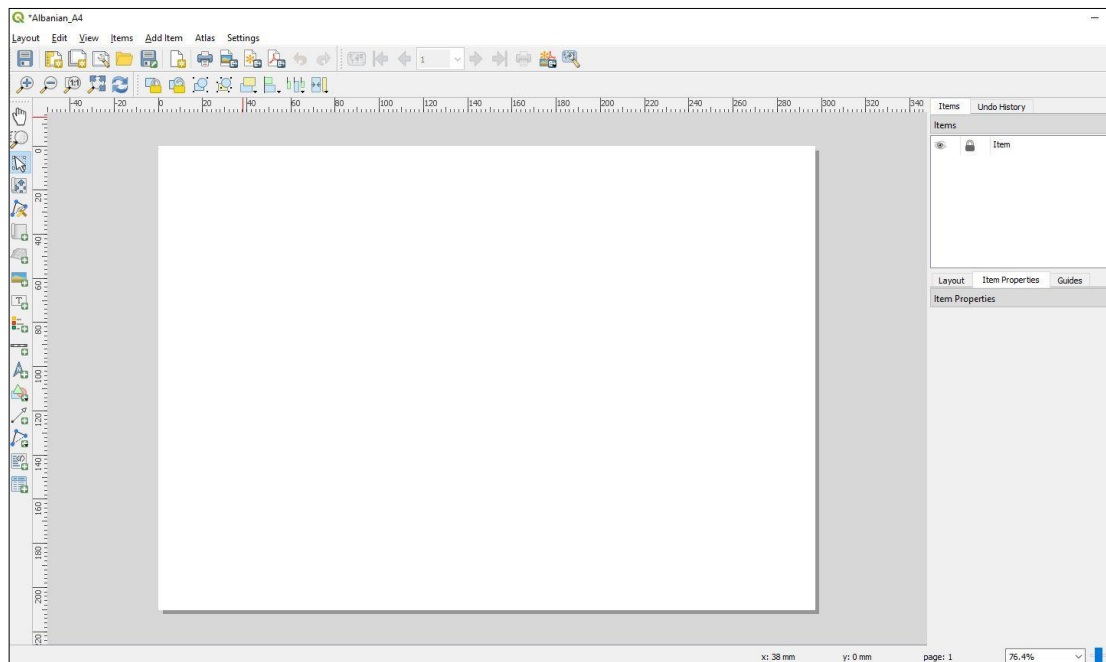
3° Hapi: **Krijimi i nje Harte te re ne formatin A4 :**

- ✓ Rregullimet grafike do te behen duke perdorur **Map Layout.**

Print Layout siguron mundesi per printimin e hartave. Ju mund te shtoni elemente si: QGIS layers nga kanavaca e hartes, titullin, legjenden, shkallen, rrjetin etj.

Nga menuja: **Project – New Print layout.** Vendosni emrin e hartes suaj: “Albanian_A4”

Nje dritare e re me kanavace te zeze do te shfaqet.

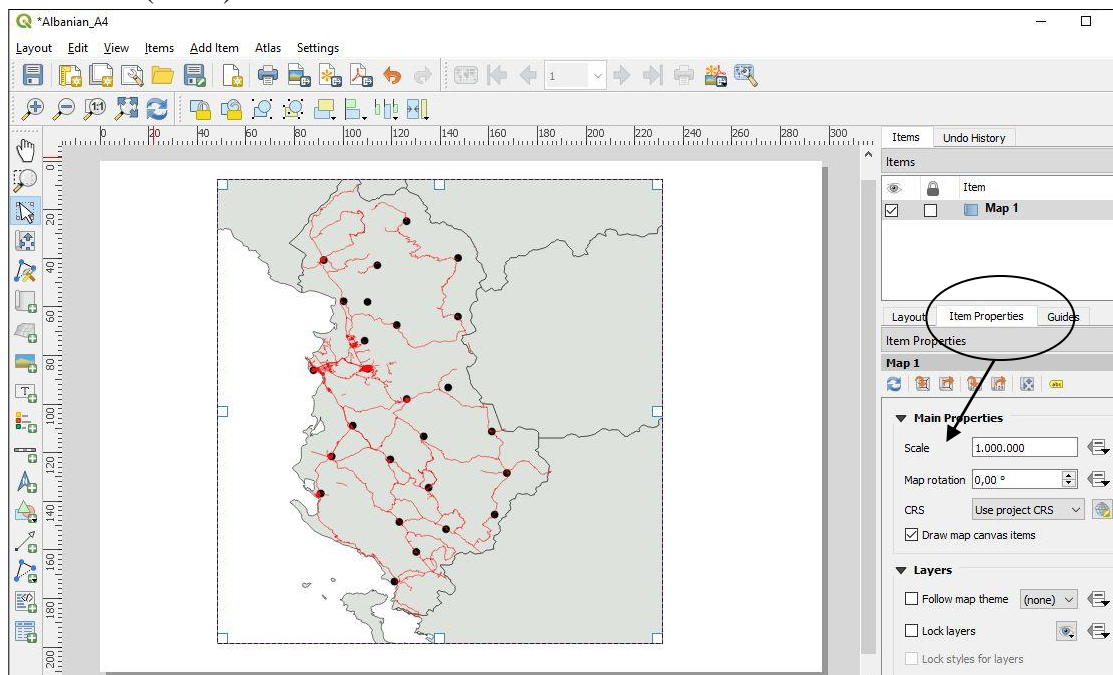

- ✓ Shtojme nje harte

Zgjidhni ikonen: **Adds a new map to the Layout**

- ✓ Pershtat madhesine e hartes duke perdorur shkallen: **Item Properties** – dhe vendosni **Shkallen** (Scale)

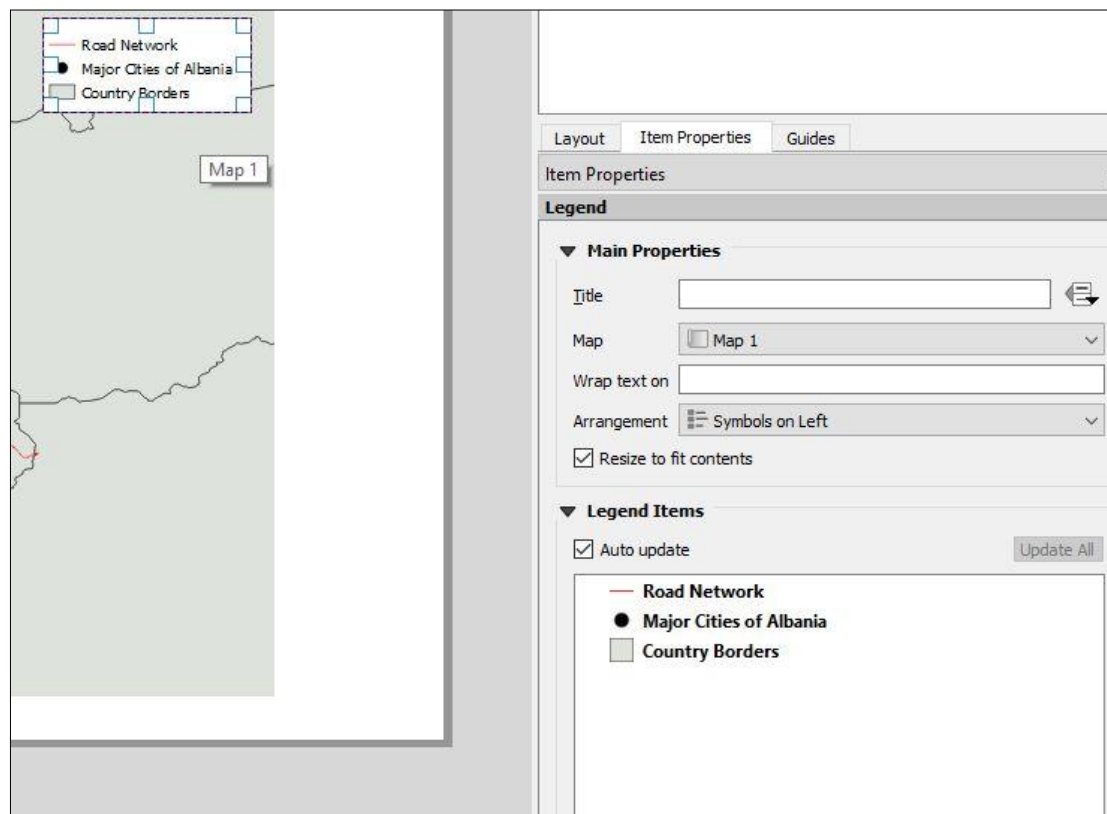

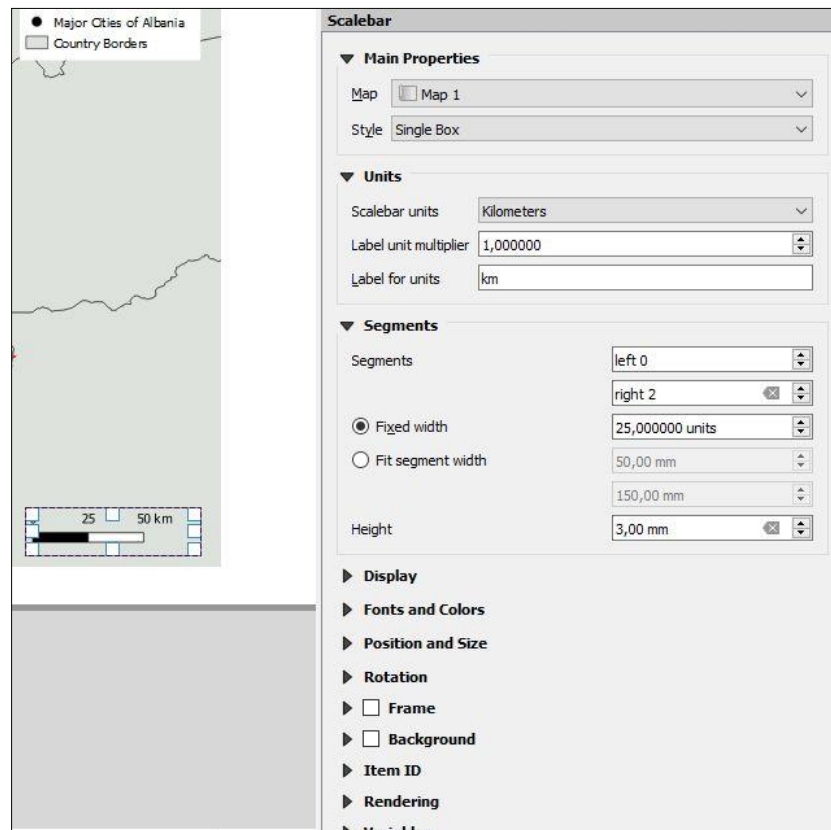
Nese doni te levizni permbajtjen e hartes, perdorni ikonën “**Move item content**”

- ✓ Shtimi i legjendes : Menu: **Add Item – Add Legend**
- ✓ Ju mund te ndryshoni disa karakteristika nga legjenda “**Main Properties**”

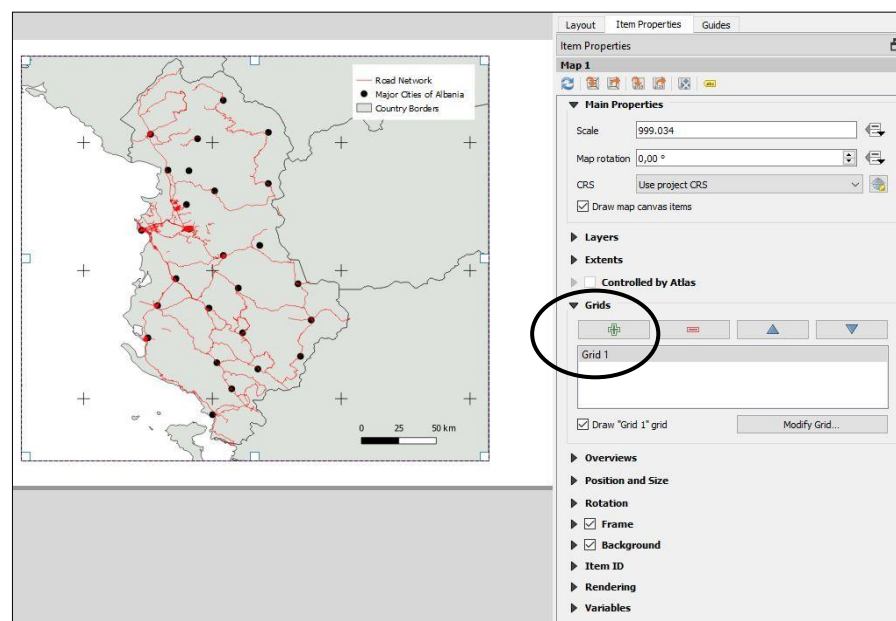

- ✓ Shtimi i shkalles se hartes. Zgjidh: **Add Item – Add Scale Bar**
    - Vizato nje drejtkendesh per shkallen e hartes ku doni ta vendosni ate.
- Ju mund te ndryshoni veçoritë e shkalles se hartes dhe treguesit vizuale te shkalles duke perdorur menute “**Main properties**”, “**Segments**”, “**Display**”.

- ✓ Shtimi i nje rrjeti te ri. Zgjidhni **“Map”** – zgjidhni menune **“Grids”** dhe shtoni nje rrjet te ri.

Ju mund te ndryshoni veçorite dhe treguesit vizual te rrjetit

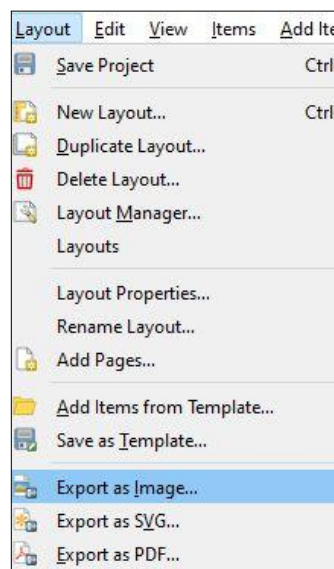

4° Hapi

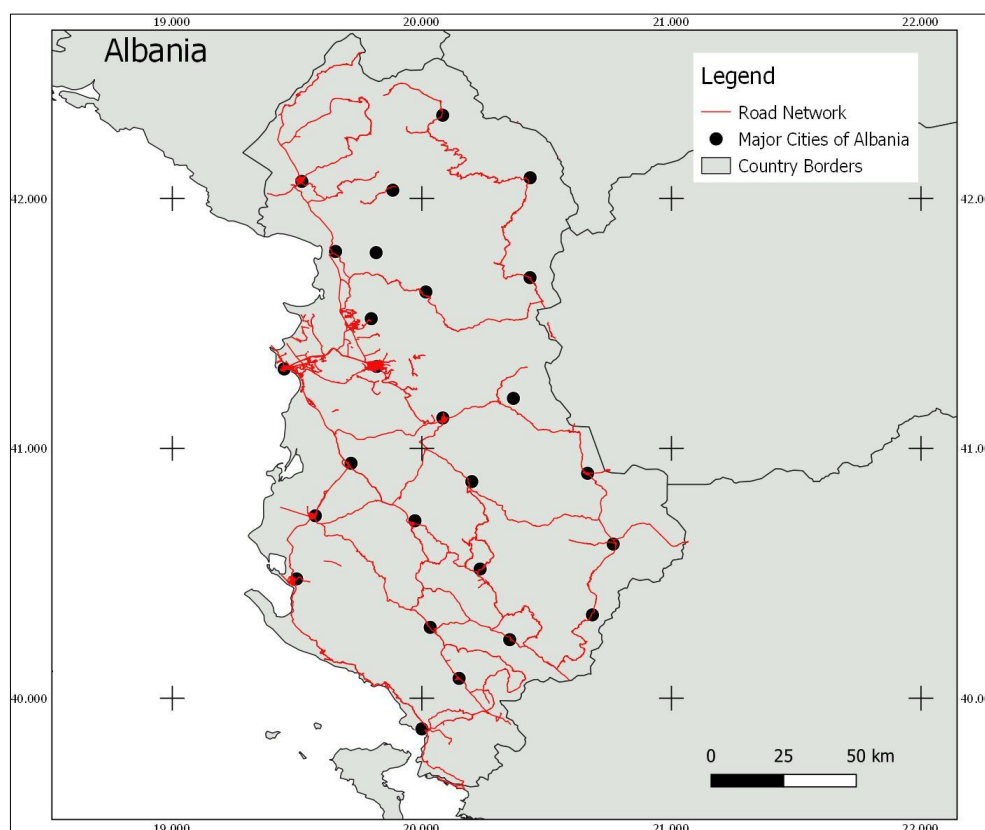
✓ Eksportimi i hartes ne formatin Jpg/image

Zgjidh: **Layout – Export as Image....** “map.jpg”

Ose eksportoje si **PDF**.....

✓ Harta finale ne formatin Jpg. ilustrohet si me poshte:

USHTRIM

1) Krijoni nje harte te re tematike ne shkalle vendi duke shtuar nje Basemap.

Perdorni shtresat e meparshme te GIS: Roads – Major_cities_Albania – Countries.

Shtoni si nje basemap "OpenStreetMap".

Informacion: Ju duhet te instaloni me pare “OpenLayers plugin”

2) Krijoni nje harte tematike te mbulese se toles sipas Corine per Shqiperine

Perdorni shtresat e nevojshme te GIS (administrative bountaries..) dhe shtresen raster “Corine_2012_Albania.tif”

Informacion: Perdroni opsionin e stilimit per te ngjyrosur diferencon midis zonave te dhena nga mbulesa e tokes sipas Corine.

Administrimi i te dhenave dhe Mjetet Gjeoinformatike

Leksionet 6 & 7: Analiza Hapsinore

Ioannis N. Faraslis

Universiteti i Thessalise – Greqi

Prof. Elvin Toromani

Universitetit Bujqesor i Tiranes

Analiza Hapsinore

- ✓ Analiza e të dhënave hapësinore përfshin zbatimin e operacioneve për koordinimin dhe lidhjen e të dhënave të attributeve.
- ✓ Analiza hapësinore është e dobishme për:
  - vlerësimin e përshtatshmërisë dhe aftësisë
  - vlerësimin dhe parashikimin
  - interpretimin dhe kuptimin
- ✓ Analiza hapësinore është procesi që përdoret për të parë modelet gjeografike në të dhëna dhe marrëdhëniet midis veçorive.
- ✓ Analiza hapësinore është procesi me të cilin ne i kthejmë të dhënat e papërpunuara në informacion të dobishëm.

Llojet e pyetjeve që GIS mund t'u përgjigjet

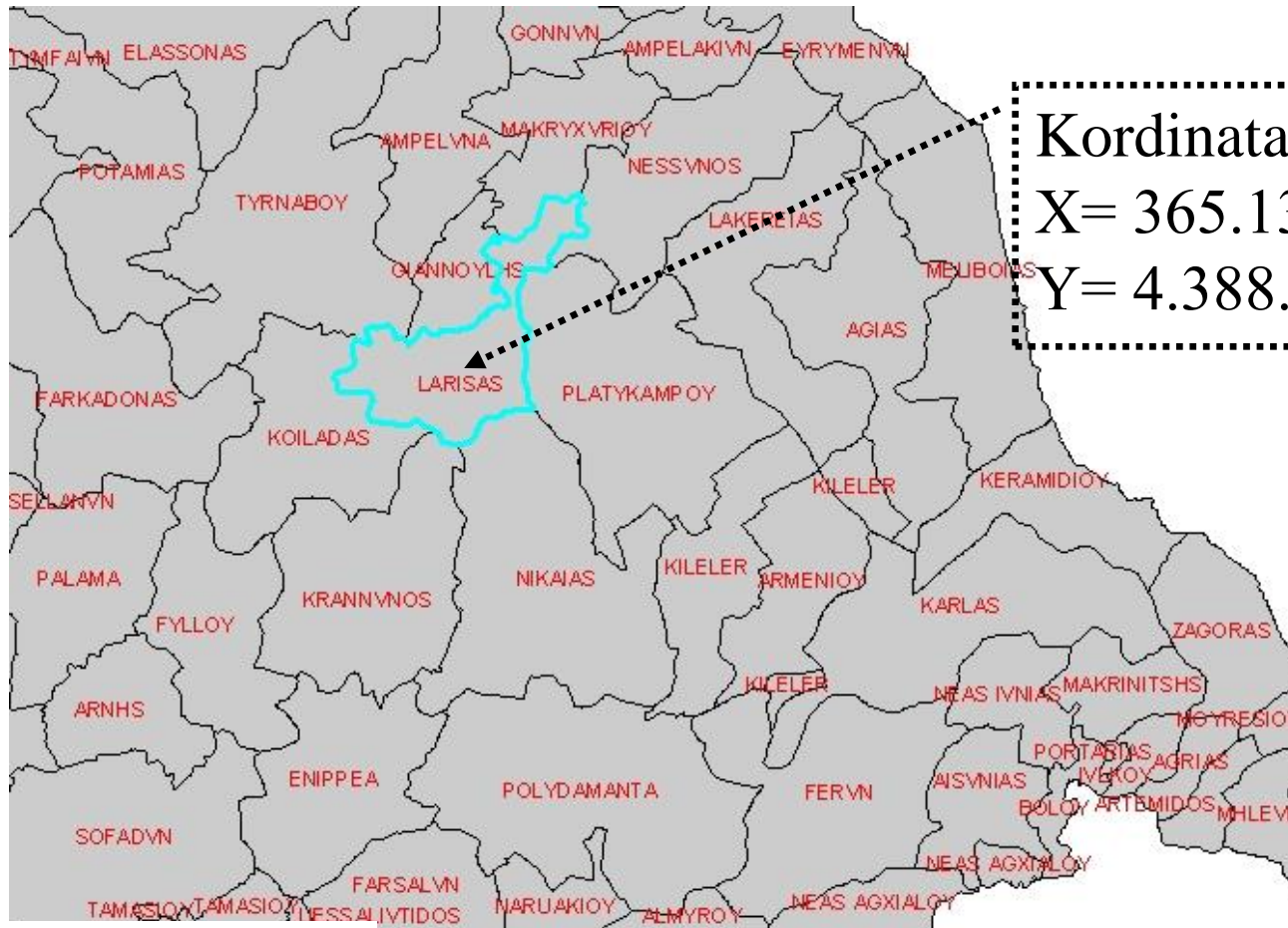
Pesë llojet e pyetjeve

- Vendndodhja: Çfarë është në....?
- Gjendja: Ku është.....?
- Trendet: Çfarë ka ndryshuar që prej?
- Modelet: Cilat modele hapësinore ekzistojnë...?
- Modelimi: Po sikur... ..?

Vendodhja

Çfarë është në ? Kërkon të zbulojë se çfarë ekziston në një vendodhje të veçantë. Psh: referenca gjeografike si gjatësia / gjerësia gjeografike, etj.

Kordinatat

X= 365.130

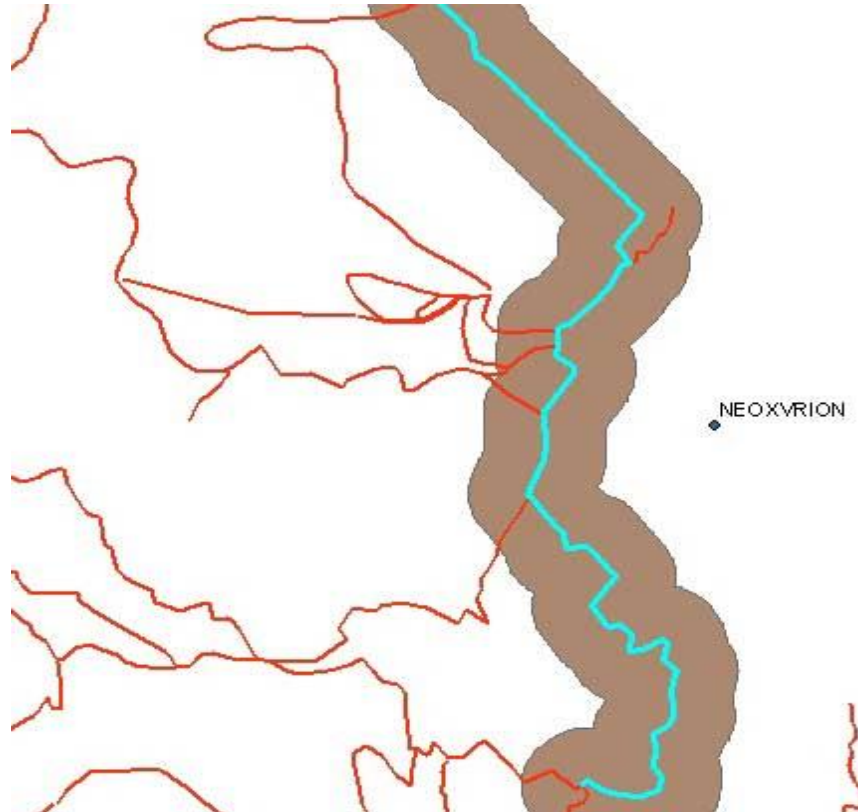
Y= 4.388.810

Kushtet

Ku eshte....? Kërkoni për të gjetur vendndodhjen ku plotësohen disa kushte.

Tokë e përshtatshme për ndertim. Më pak se 300 metra nga rruga dhe pjerrësi më pak se 15%.

Trendet- Modelet

Çfarë ka ndryshuar që nga ?

Çfarë ka ndryshuar në lidhje me përdorimin e tokës / mbulesën e tokës me kalimin e kohës ?

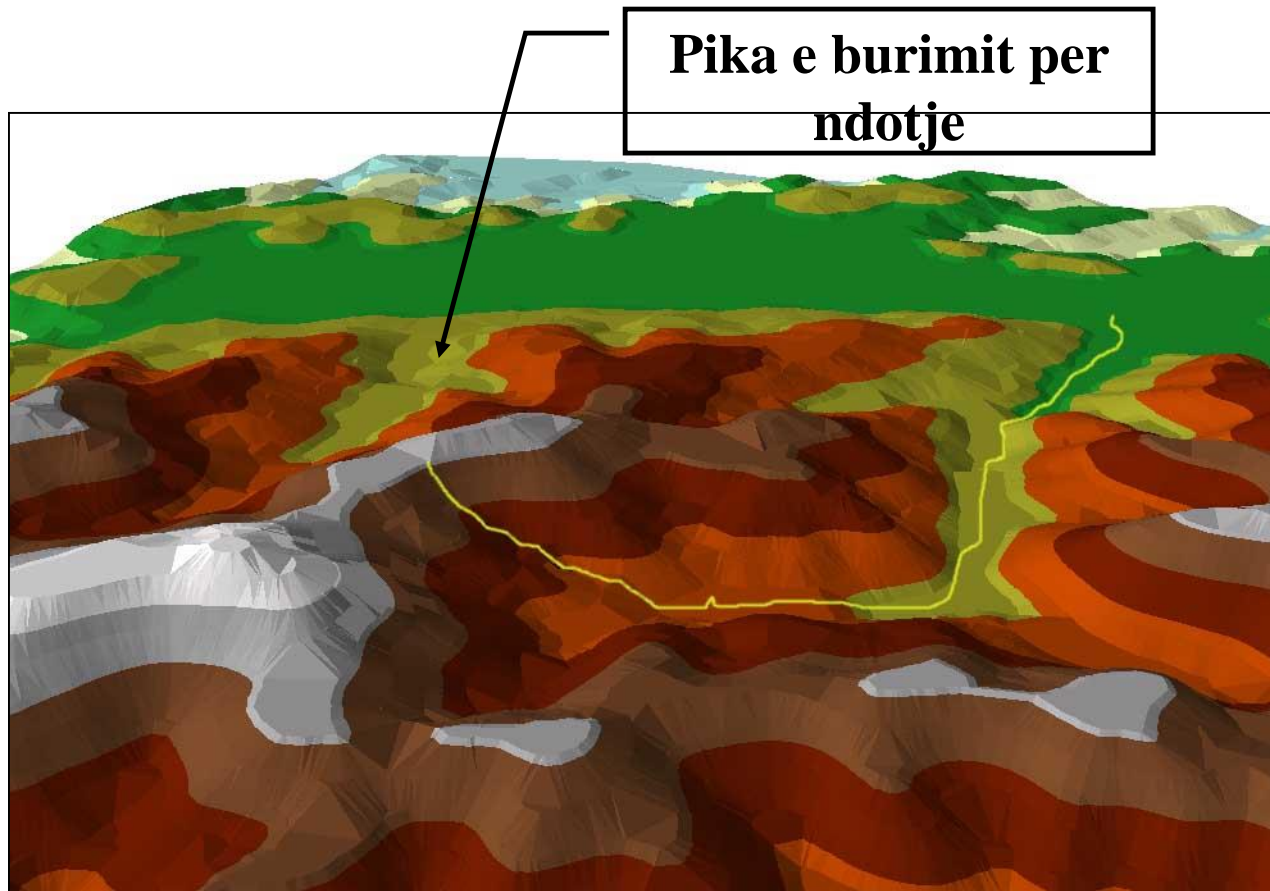
Çfarë modelesh hapësinore ekzistojnë...? Pyetje më specifike.

Si lidhen ngjarjet e simeundjeve të kancerit me afërsinë pranë një centrali bërthamor psh: Rasti Çernobilit?

Modelimi

Po nese.....? Cilet jane Skenarët.

Çfarë ndodh nëse një substancë toksike depërton në ujrat nentokesore ?

Funksionet e Analizës GIS

- 1) Pyetjet - Analiza e Atributeve. Përzgjedhja e kushtëzuar-Algjebra Boolean
- 2) Analiza e Afërsisë (Buffering)
- 3) Operacionet e mbivendosjes
- 4) Analiza statistikore
- 5) Analiza e Rrjetit
- 6) Vlerësimi i Ndikimit.

1) Pyetjet e databazes

Korigjoni të dhënat e attributeve pa ndryshuar të dhënat ekzistuese.

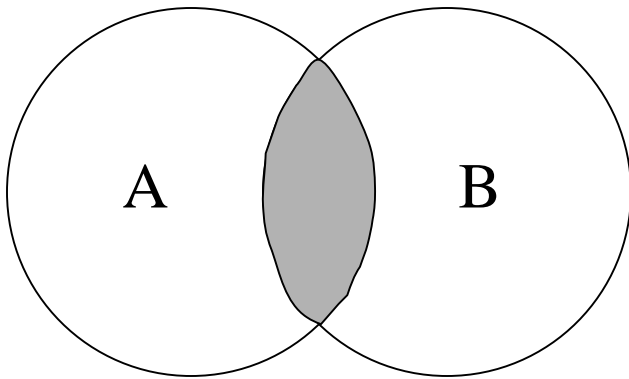
2 metodat

Boolean - Operatorët logjikë

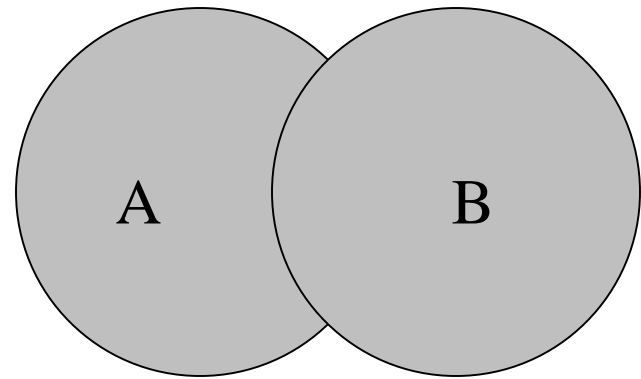
Operatorët relacional

Shprehjet në algjibrën Booleane

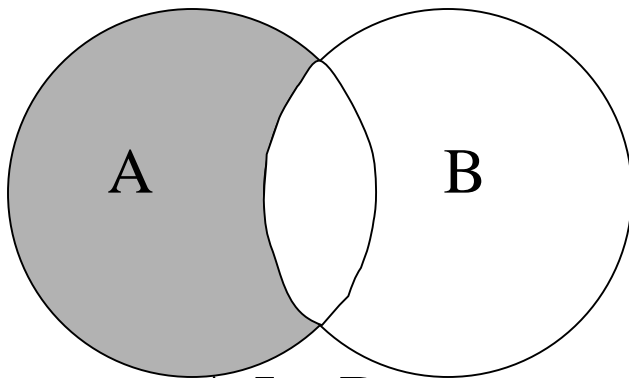
Kushtet **Ose**, **Dhe**, & **Jo**

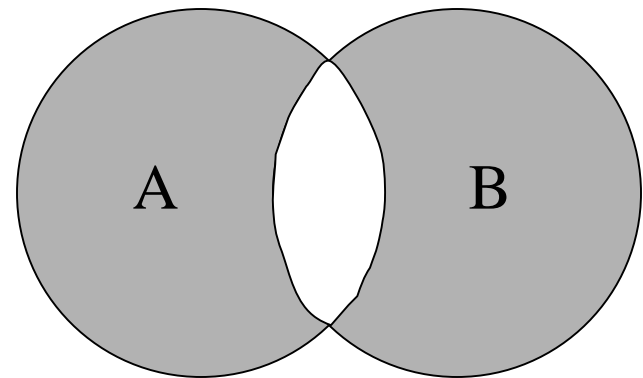
A Dhe B

A Ose B

A Jo B

A Ose B

Operatoret Relacional

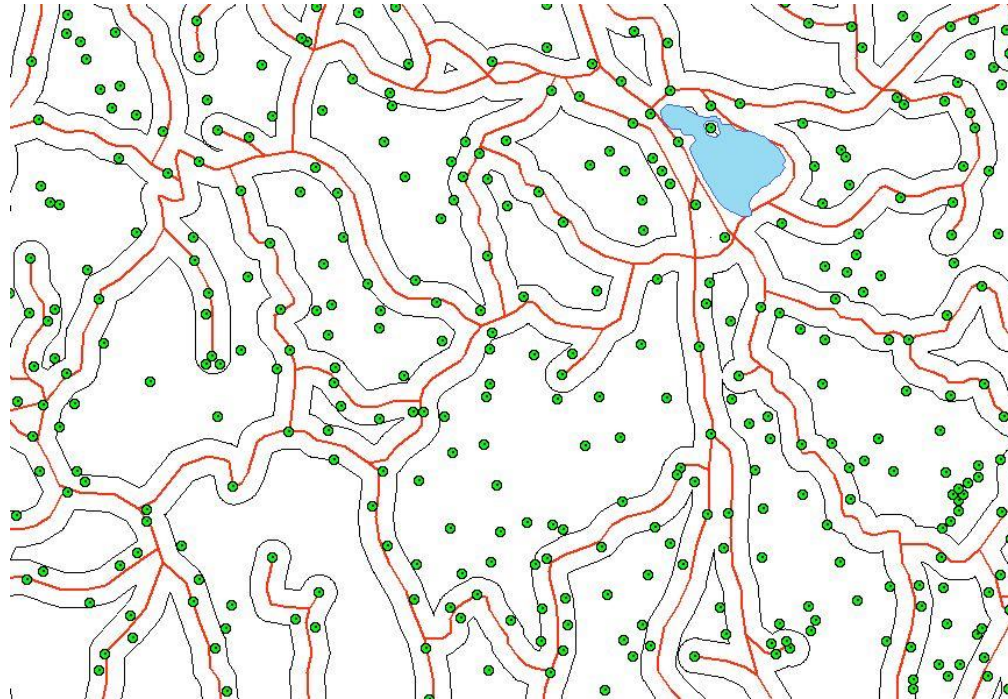
Lejojne të ndërtojnë teste logjike duke kthyer vlerat e vërteta dhe të gabuara.

- E barabartë me ($=$)
- Jo e barabartë me ($<>$).
- Më e madhe se ($>$),
- Më e madhe se ose e barabartë me ($\geq$)
- Më pak se ($<$)
- Më pak ose e barabartë me ($\leq$)

2) Analiza e Afërsisë

Buffering: krijon zona tampon duke matur distancat në vijë të drejtë nga tiparet e zgjedhura (pikat, vijat ose poligone).

Një buffer krijon poligone rreth veçorive të hyrjes në një distancë të specifikuar.

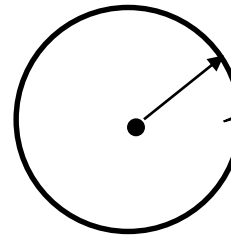

Zonat e afërsisë ose bufer

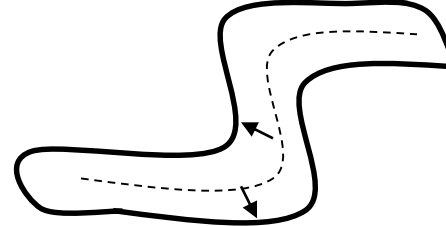
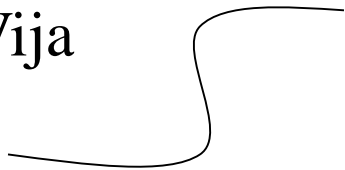
Operacioni buffer krijon poligone të rinj rreth entiteteve gjeografike

Pika

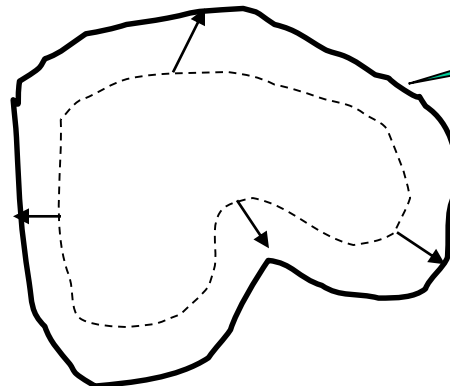
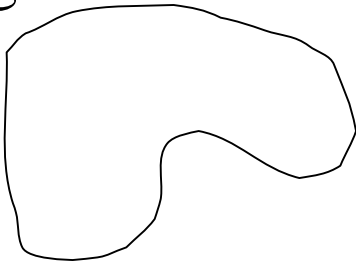
zone 100m

Vija

zone 100m

Poligon

zone 100m

3) Operacionet e mbivendosjes

- Krijon një produkt final duke kombinuar gjeometritë dhe atributet nga shtresa të ndryshme (ose vektor ose raster).
- Mbivendosja krijon gjeometri të re

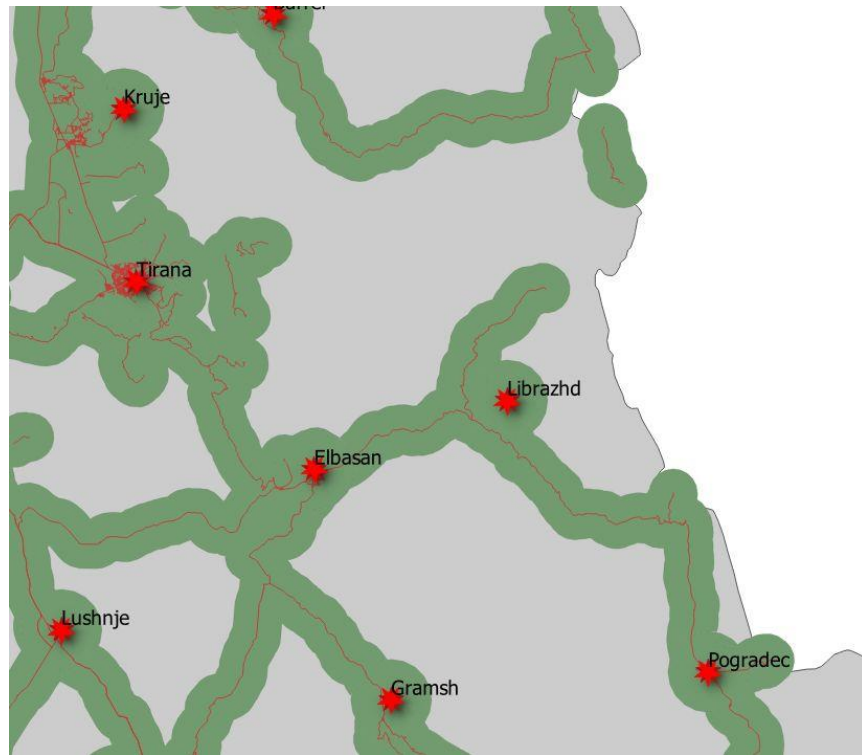
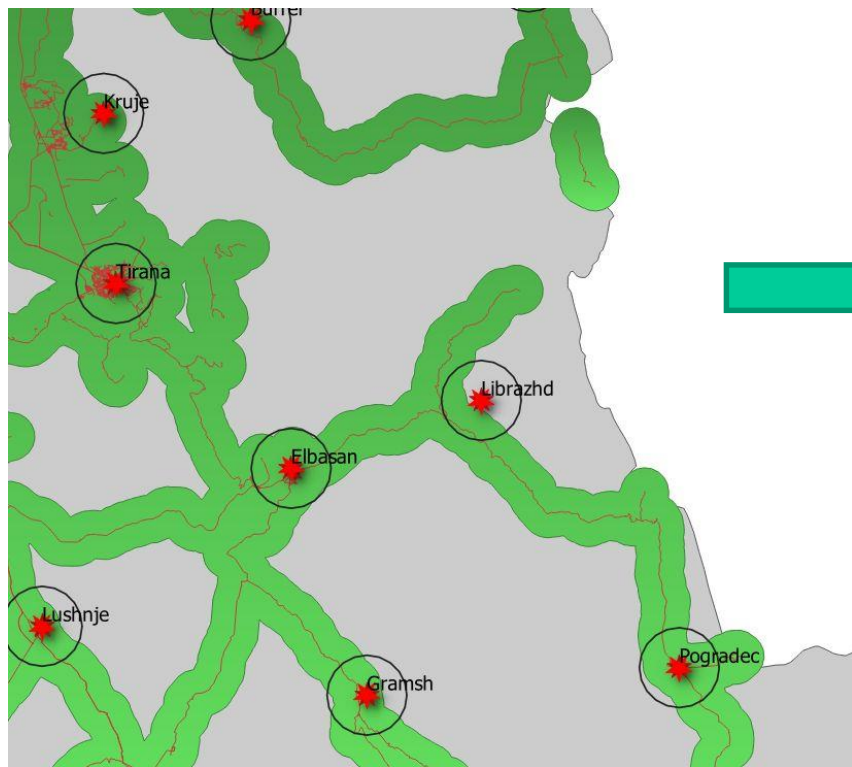
Operacionet e mbivendosjes

- ✓ Kapje/Prerje
- ✓ Kryqezime/nderprerje
- ✓ Bashkime

Bashkime

- ✓ Ruan të gjitha tiparet nga shtresat e hyrjes dhe mbivendosjes.
- ✓ Është një mbivendosje që përfshin të gjitha të dhënat nga të gjitha shtresat e të dhënave hyrese

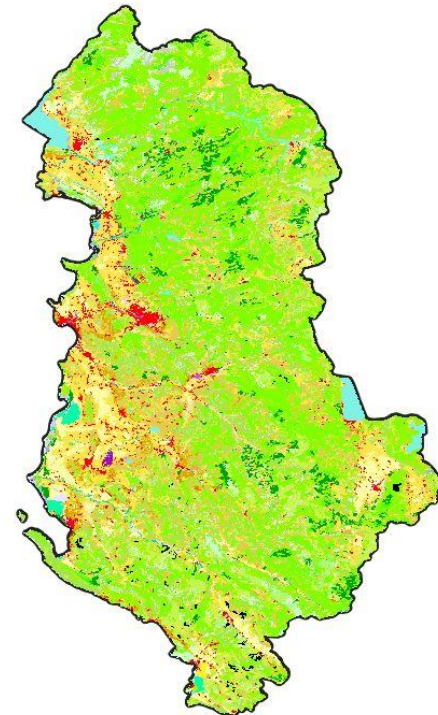
Psh. Bashkon dy shtresa bufer nga Rrjeti rrugor & Qytetet Kryesore

Kapje/Prerje

Përcakton zonat për të cilat do të krijohen tiparet bazuar në poligonin "prerja".

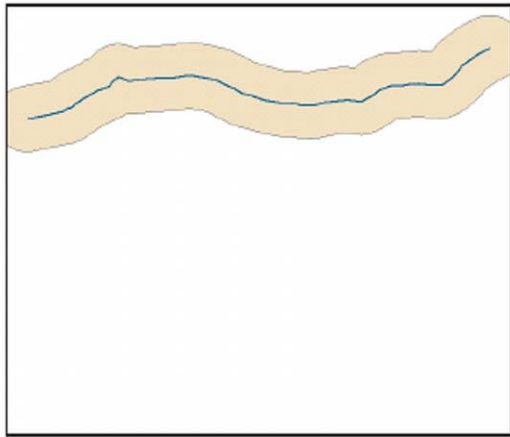
Psh. Pritni mbulesen e tokës Corine ne Kufijte e Shqiperise .

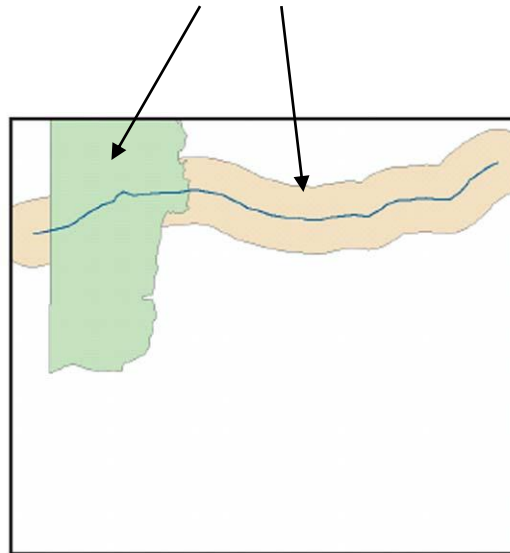
Kryqezimet/nderprerjet

- ✓ Kombinon të dhënat nga të paktën dy shtresa.
- ✓ E ngjashme me Prerjen, por atributet transferohen në të dhënat finale (te daljes)

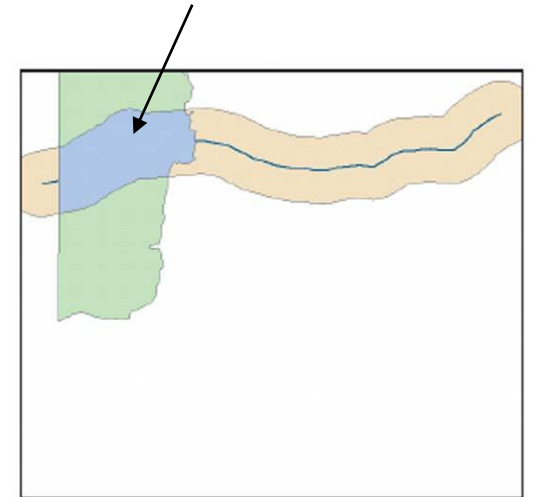
Shtresa 1-re: Bufer nga rruga

Mbivendosje 2 shtresave

Kryqezime: Pjesa perbashket e 2 shtresave

4) Analiza Statistikore

Përdorimi i metodave statistikore: Llogarisni mesataren - Shmangia standarte, etj.

Psh: Llogaritja e popullsisë mesatare të qarqeve për periudhën 1961 deri 2001

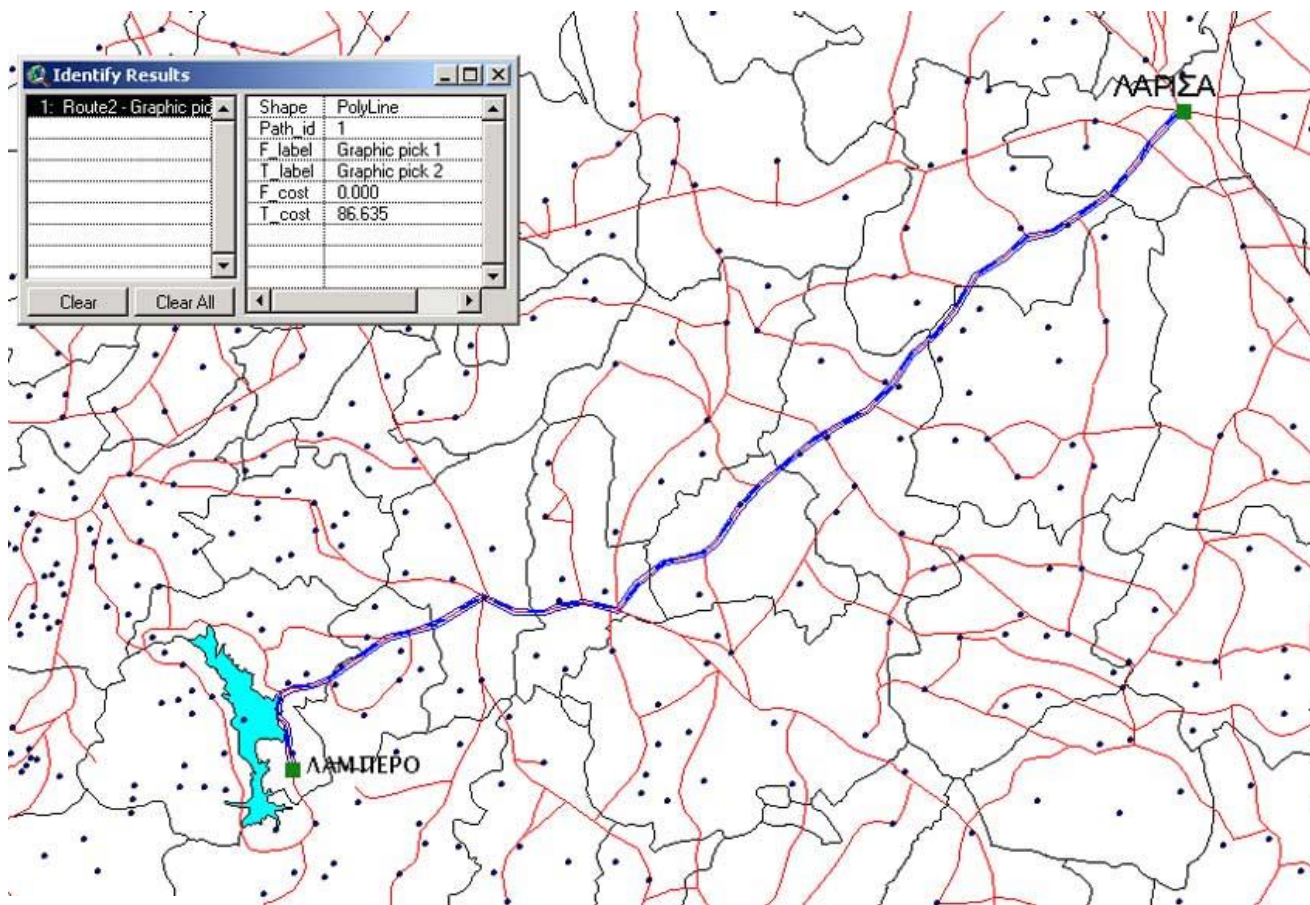
Bashkëpunimi GIS me Programin Statistikor

5) Analiza Rrjetit

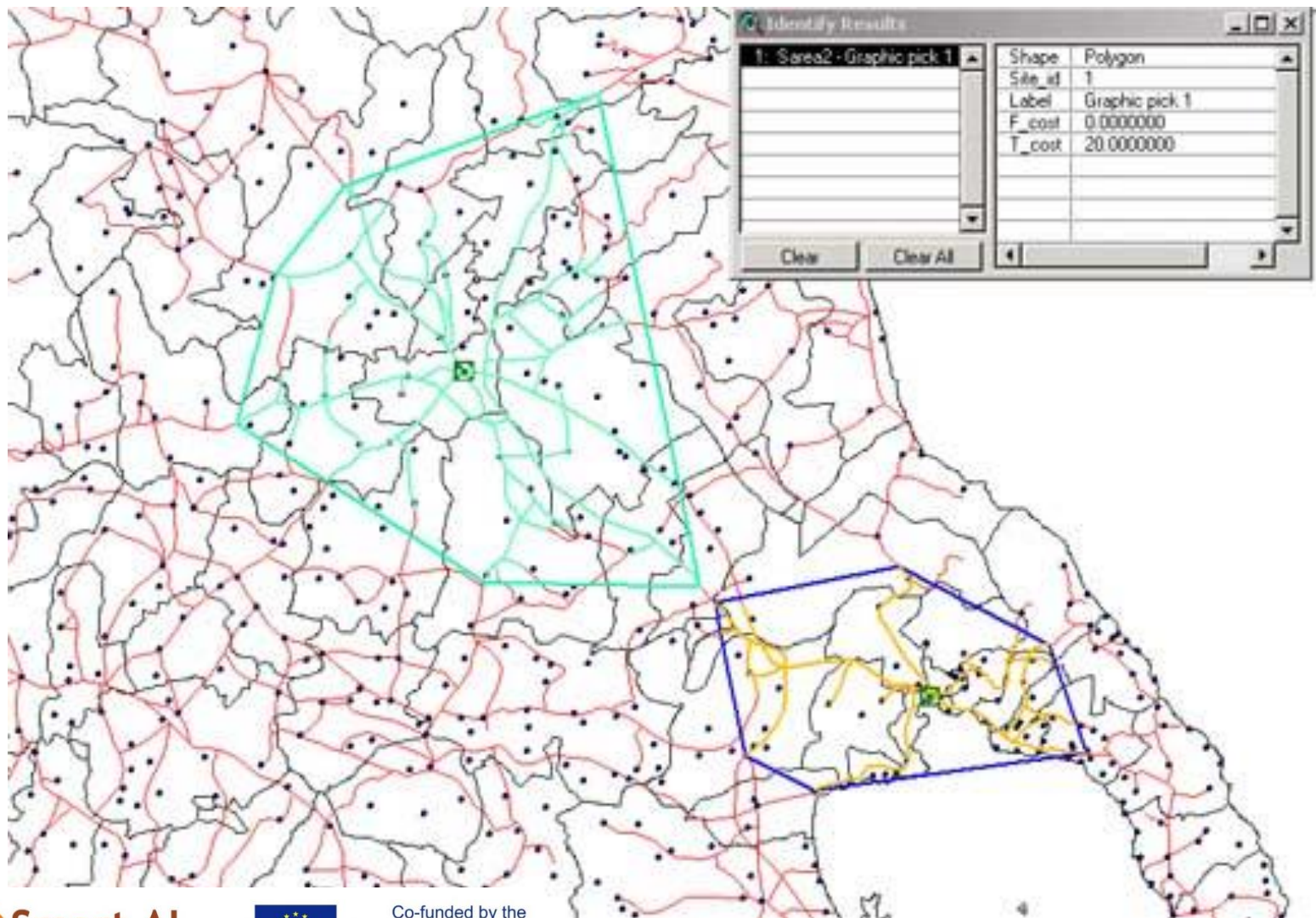
Rrjeti është një grup i vijave të lidhura, që përfaqësojnë një fenomen gjeografik: p.sh. Rrjeti rrugor - rrjeti lumor, etj.

Gjetja e rrugës: Gjeni shtegun më të mirë midis vendndodhjeve

Analiza Kohe-Distance

Zonë me distancë kohore 20 minuta nga qendra e dy qyteteve

6) Vleresimi Impaktit

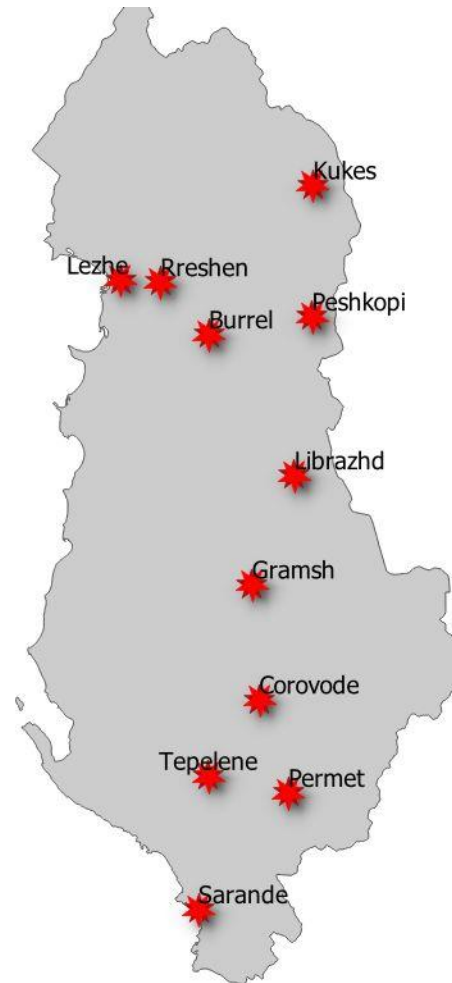
p.sh. Krijimi i digave - Rreziku i përmbytjes, etj.

Cilat zona do të mbulohen me ujë nëse lartësia e digës rritet me 5 m?

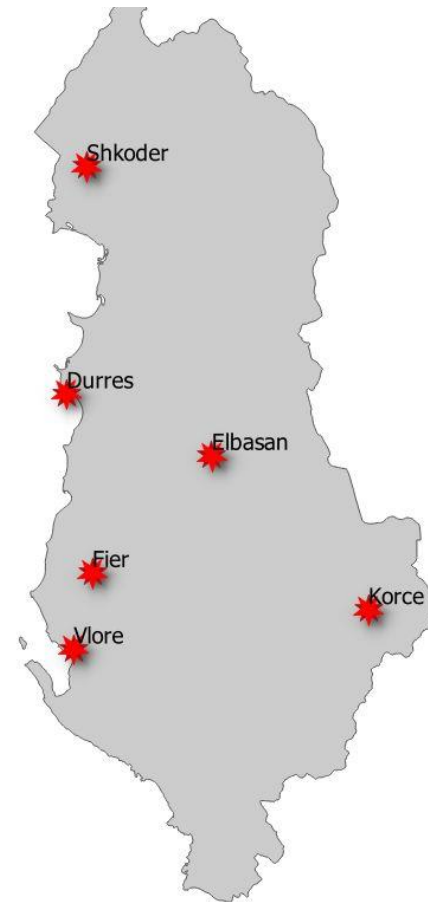
Ushtrim

- ✓ Shfaqni qytetet që kanë popullsi më shumë se 10,000 dhe më pak se 20,000 banorë, siç janë renditur më poshtë.
- ✓ Perdorni shtresen “Major_Cities_UTM34N” dhe gjeni “pop_max”.
- Çfarë shprehje duhet të zbatohet ?

Shembull

- ✓ Shfaqni qytetet që kanë popullsi më shumë se 50000 pa perfshire kryeqytetin, siç është renditur më poshtë.
- ✓ Perdorni shtresen “Major_Cities_UTM34N” dhe fushen “pop_max”.
- Çfarë shprehje duhet të zbatohet ?

Ju faleminderit per vemendjen

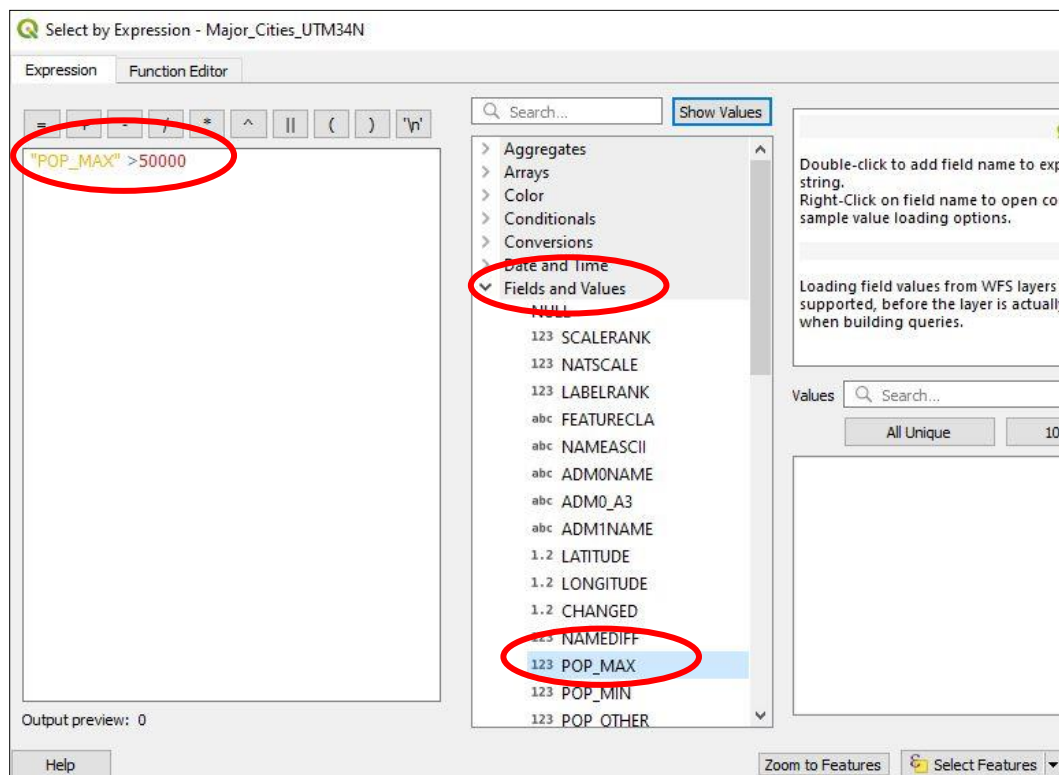
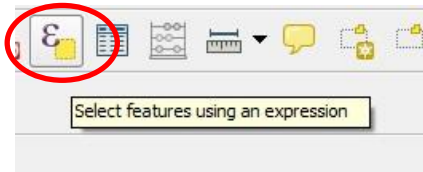
Funksionet e Analizës Hapësinore

Më poshtë po paraqiten operacione që zakonisht përdoren si funksione të analizës hapësinore në GIS:

A) Përzgjedhja e të dhënave

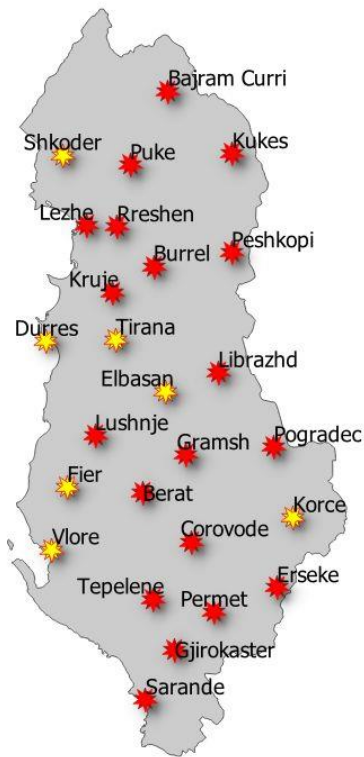
A1) Zgjidhni qytetet me popullsi më të madhe se 50000 banorë. Sa qytete plotësojnë kriterin? Sa është numri i qyteteve? Sa është shuma e banorëve të tyre?

- Te dhenat e nevojshme: “Major_Cities_UTM34N.shp” dhe fusha “POP_MAX”
- ✓ Zgjidhni layerin: “Major_Cities_UTM34N”
- ✓ Zgjidhni ikonën: “Select by Expression”
- ✓ Ne dritaren “Select by expression”, zgjidh “Fields and Values” dhe zgjidhni “POP_MAX” dhe plotesoni shprehjen: **POP_MAX > 50000**.

Me ngjyrë të verdhë janë zgjedhur qytetet që plotësojnë kriterin e sipërpërmendur.

- ✓ Zgjidhni Layerin “**Major_Cities_UTM34N**”, dhe klikoni me te djathten “**Open Attribute Table**” për të parë karakteristikat e zgjedhura.

Major_Cities_UTM34N :: Features Total: 26, Filtered: 7, Selected: 7

	SCALERANK	NATSCALE	LABELRANK	FEATURECLA	NAMEASC
1	3	110	8	Admin-0 capital	Tirana
2	8	10	8	Admin-1 capital	Vlorë
3	10	1	8	Admin-1 capital	Fier
4	10	1	8	Admin-1 capital	Korçë
5	8	10	8	Admin-1 capital	Elbasan
6	7	20	8	Admin-1 capital	Shkoder
7	7	20	8	Admin-1 capital	Durrës

Show Selected Features

Show All Features

Show Selected Features

Show Features Visible On Map

- ✓ Për të gjetur të dhëna statistikore: Numri i qyteteve dhe shuma e popullsisë

- Zgjidhni ikonën “Show Statistical Summary”

- Ne dritaren e statistikave zgjidhni Layerin: **Major_Cities_UTM34N** dhe kliko ne opsionin “Selected Features only”.

Statistic	Value
Count	7
Sum	1.58866e+06
Mean	226952
Median	142432
St dev (pop)	275439
St dev (sample)	297508
Minimum	58259
Maximum	895350
Range	837091
Minority	58259
Majority	58259
Variety	7

☒ Selected features only

- Pergjigja: 7 qytetet me popullsi totale 1,588,660

A2) Filteri – Krijuese/ndertuesi Pyetjeve/Query

Paraqitni qytetet me nje popullsi me te vogel se 20000 banore.

- Te dhenat ne nevojshme: Shapefile “**Major_Cities_UTM34N.shp**” dhe fusha “**POP_MAX**”
- ✓ Importoni layerin “**Major_Cities_UTM34N.shp**”
- ✓ Zgjidhni layerin: “**Major_Cities_UTM34N.shp**” dhe klikon me te djathten dhe zgjidh **Filter - Query Builder.**
- ✓ Ne dritaren bosh qe shfaqet ploteso shprehjen: “**POP_MAX**” < **20000** dhe kliko **OK.**

Query Builder

Set provider filter on Major_Cities_UTM34N

Fields	Values
SCALERANK	Search...
NATSCALE	
LABELRANK	
FEATURECLA	
NAMEASCII	
ADM0NAME	
ADM0_A3	
ADM1NAME	
LATITUDE	
LONGITUDE	
CHANGED	
NAMEDIFF	
POP_MAX	
POP_MIN	
POP_OTHER	
RANK_MAX	

Operators

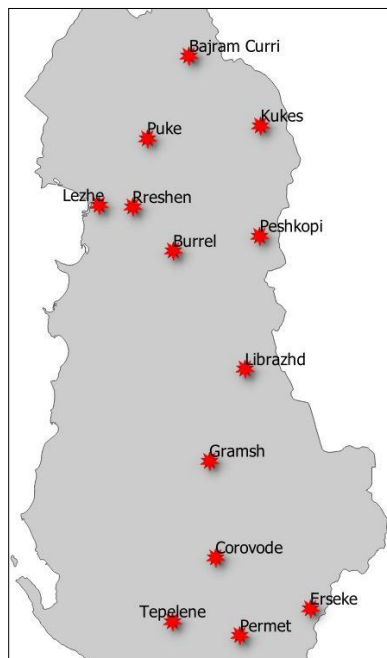
=	<	>	LIKE	%	IN	NOT IN
<=	>=	!=	ILIKE	AND	OR	NOT

Provider specific filter expression

"POP_MAX" < 20000

OK Test Clear Cancel

Ne dritaren e hartes do te paraqiten vetem qytetet qe kane popullsi me te vogel se 20000 banore.

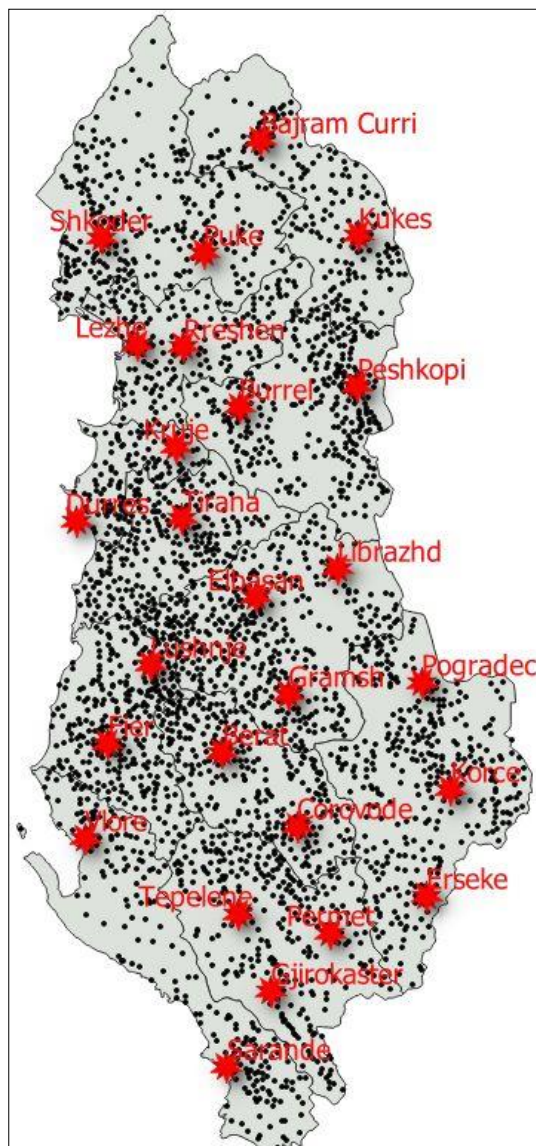

Sa qytete jane atje ? Gjeni shumen e numrit te banoreve qe ato kane.

A3) Te zgjedhesh sipas Vendodhjes

Sa eshte numri i vendbanimeve ne rajonin e Tiranes?

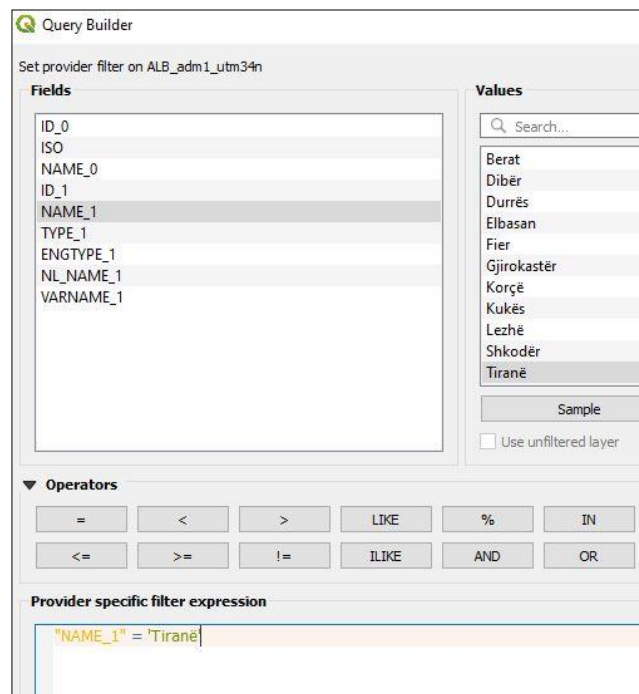
- Te dhenat e nevojshme: Shapefile “Villages_AL_UTM34N.shp”, “Major_Cities_UTM34N.shp” dhe “ALB_adm1_utm34n.shp”
- ✓ Importoni 2 layerat “Villages_AL_UTM34N.shp”, “Major_Cities_UTM34N.shp” dhe “ALB_adm1_utm34n.shp” siç listohet me poshte.

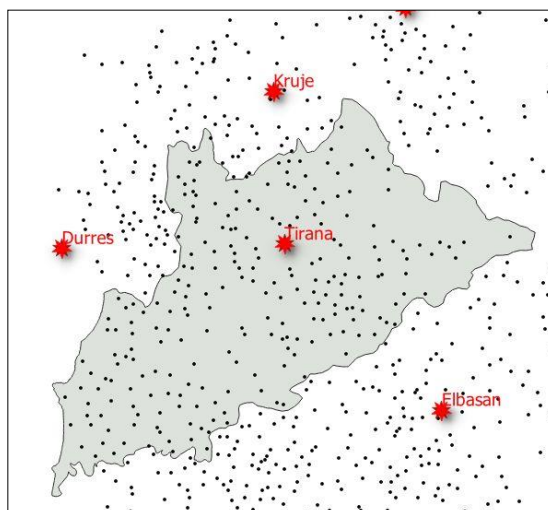

✓ **Zgjidhni fshatrat te cilet i perkasin rajonit te Tiranes.**

- Paraqitni poligonin e rajonit te Tiranes:
- Mbi layerin “ALB_adm1_utm34n.shp” klikoni me te djathten dhe Zgjidh Filterin – Query Builder.

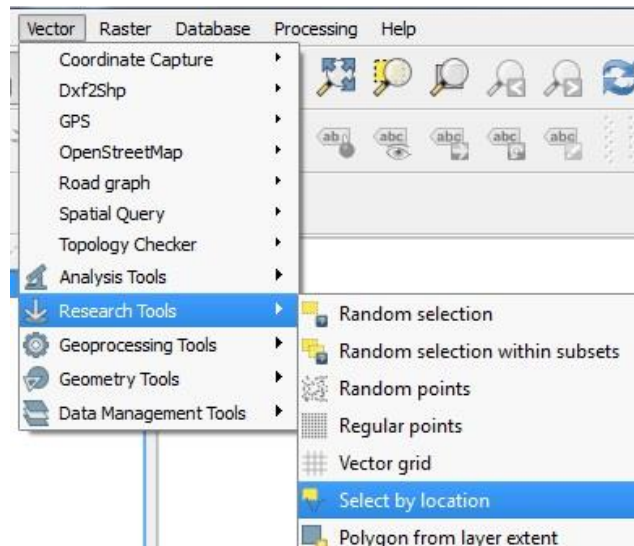
Ne harten e dritares do te shfaqet vetem rajoni i Tiranes.

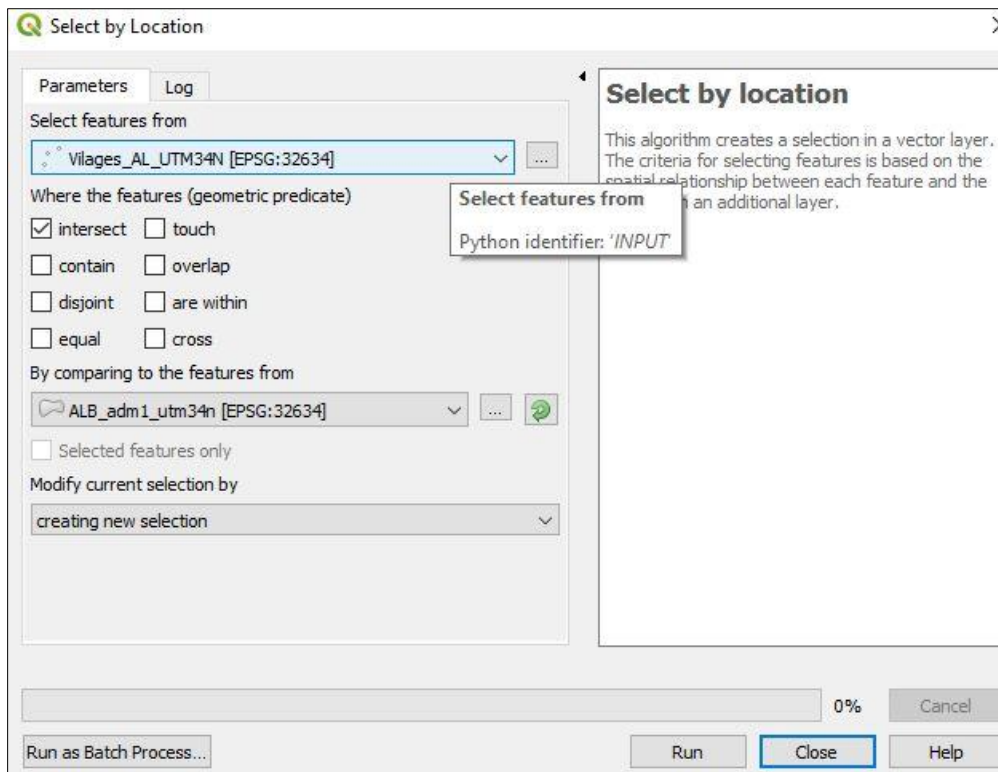

- Ne duam te zgjedhim vetem fshaatrat qe I perkasin rajonit te Tiranes.

Nga Menuja: **Vector – Research Tools – Select by location**

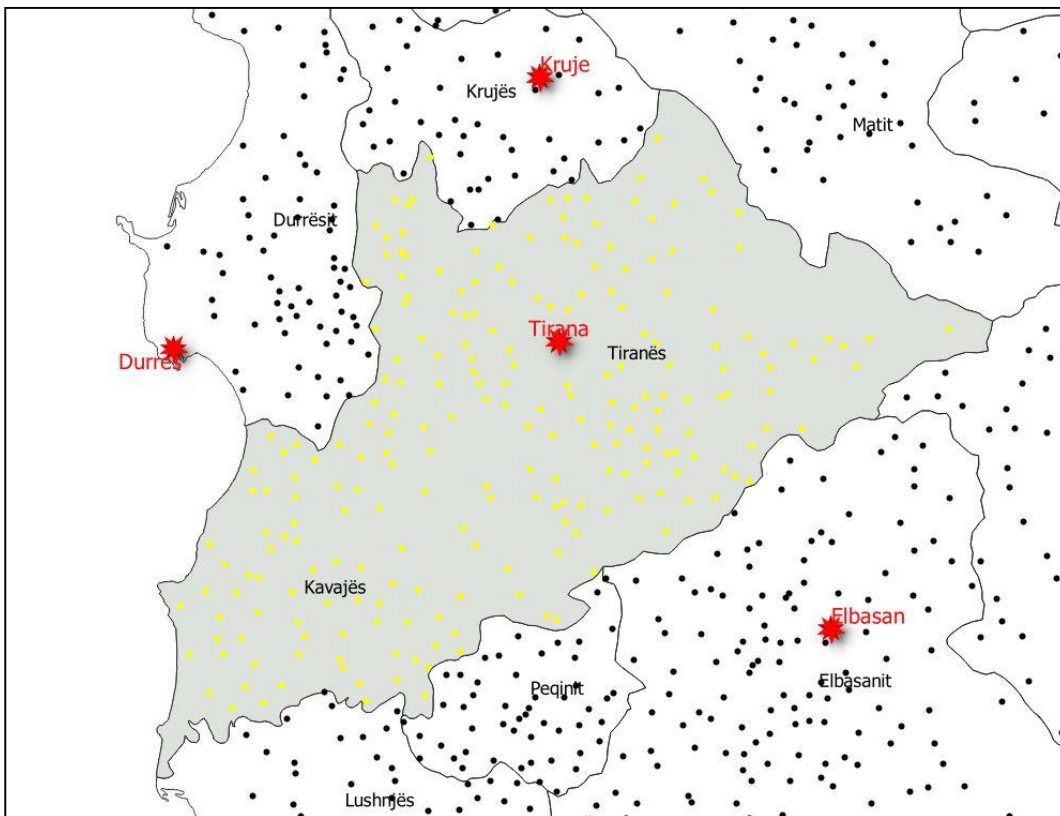

Ne kutine e dialogut “**Select by Location**”: **Select features** ne: “**Villages_AL_UTM34N**” dhe me pas ne Opsionin **Where the features** zgjidh “**Intersects**”. Me pas ne opsionin **By comparing** to the features from zgjidh: “**ALB_adm1_utm34n.shp**”.

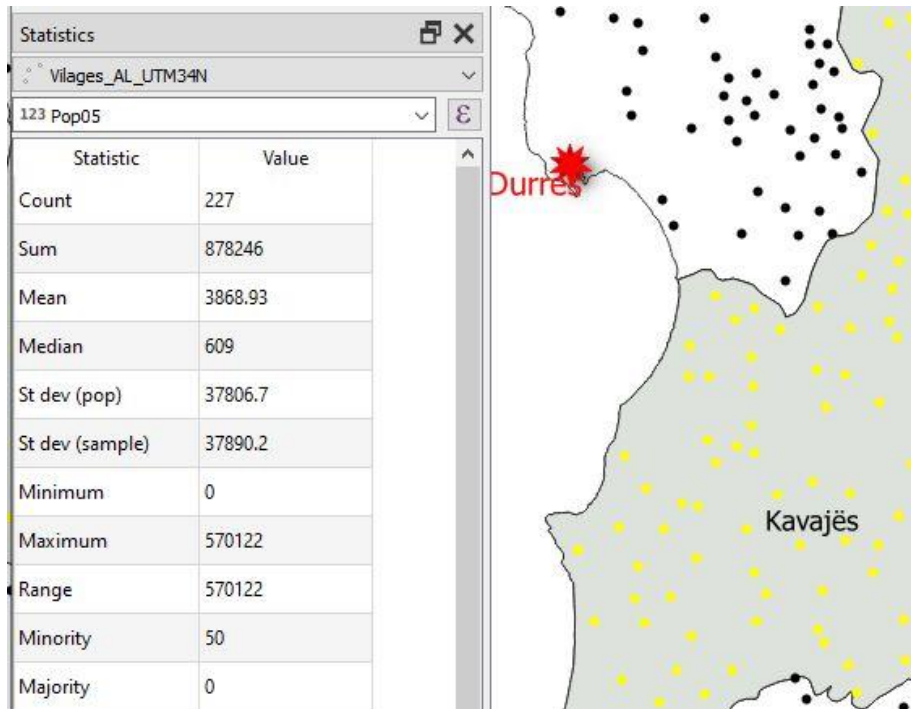
✓ Rezultati: Fshatrat brenda kufirit te rajonit te Tiranes.

✓ Me qellim qe te gjejme te gjitha te **Dhenat Statistike** rreth numrit te fshatrave te zgjedhur dhe popullsise qe I korespondon atyre ju duhet te zgjidhni ikonon “**Show Statistical Summary**”

- Ne kutine e dialogut “Statistics” zgjidhni shapefile “**Vilages_AL_UTM34N.shp**” dhe file “**Pop05**” siç paraqitet me poshte:

Me ne fund numri i fshatrave te rajonit te Tiranws eshte 227 dhe popullsia qe I korespondon eshte 878246 banore.

USHTRIM

- Gjeni numrin e fshatrave dhe popullsine qe i korespondon rajonit te Elbasanit ne total.

Te dhenat qe nevojiten jane: “Vilages_AL_UTM34N.shp” and “ALB_adm1_utm34n.shp”.